

De Solutius Rollen

Leo Knoops en Wim Knoops

De Solutius Rollen

Kerst-thriller

Leo Knoops en Wim Knoops

“Is not this something more than fantasy?”

William Shakespeare, *Hamlet*, Act I, Scene I.

Capelle a/d IJssel & Rotterdam, oktober – december 2007

Copyright © tekst:

Leo Knoops en Wim Knoops, Capelle a/d IJssel & Rotterdam, 2007

Copyright © Knoops-logo (handboeien):

Gerard Neerscholten, voormalig illustrator bij de RVS, Rotterdam, 1990

Copyright © illustraties voor- en achterkaft:

Wim Knoops, privé-collectie, Rotterdam, 2007

Technische realisatie ®:

John Hellewegen, alleskunner op computergebied, Rhoon, 2007

Geheel achterin dit verhaal treft u zoals gewoonlijk een lijst van onze publicaties aan. Het ligt in de bedoeling om op termijn al onze publicaties op internet te plaatsen.

Illustratie voorkaft: Solutius van Kortrijk (1190-1258). Dit portret, gemaakt omstreeks 1270, bevindt zich in de stedelijke bibliotheek van Antwerpen, en is onderdeel van het zogenaamde *Brugse Handschrift*, een bundeling van middeleeuwse theologische verhandelingen.

Woord vooraf

Waarde lezers!

Iedereen die de laatste tijd wel eens een boekhandel binnenstapt zal het verschijnsel kennen. Tot aan het plafond staat de kast van de afdeling “Thrillers” volgestouwd met boeken die handelen over Vaticaanse complotten, zoektochten naar de Heilige Graal, teruggevonden nalatenschappen van Tempeliers, onthullingen van (al dan niet gecodeerde) middeleeuwse manuscripten, en, *last but not least*, ontdekkingen (in grot, spelonk, of kelder) van *alweer* enige nieuwe evangelieboeken, die een volkomen nieuw (en, door velen: ongewenst) licht werpen op het leven van Jezus. Onveranderlijk jagen geheime diensten als CIA, FBI, KGB, Mossad, en natuurlijk onze eigen BVD op deze documenten, die, mits openbaar gemaakt, een wereldwijde chaos zullen veroorzaken.¹ Ook een handvol complotterende moslims-clubs, een duistere kloosterorde (in het geheim door het Heilige Stoel gesponsord, paus ontkent officieel alles), Opus Dei, verder de mafia en de onderwereld meer in het algemeen, het grootkapitaal niet te vergeten, natuurlijk de vrijmetselaars, Odessa,² en de bij dit soort gelegenheden nooit weg te denken Tempeliers (deze orde bestaat, achter de schermen opererend, nog steeds, met machtige leden tot in de hoogte kringen van Kerk, Kapitaal en Politiek) jagen wereldwijd en met alle middelen op deze duistere schatten.

U raadt misschien al waar we op aansturen. Ook *wij* hebben bewijzen in handen gekregen dat onlangs door enige individuen een dergelijk document schijnt te zijn ontdekt. De spectaculaire inhoud van deze *Rollen van Solutius* doet de inhoud van alle vorige vondsten verbleken tot kleinigheden. Zouden de rollen in de verkeerde handen vallen, dan zou dat het einde kunnen betekenen van de gehele westerse beschaving.³

Wat is trouwens, om de zaak gecompliceerder te maken, de duistere rol van de Maledictijnen, een kleine, nauwelijks bekende orde, in geheimzinnigheid de Jezuitenorde nog naar de kroon stekend?

Maar we lopen op de zaken vooruit. Wat we hier al kunnen onthullen is dat het document op een kwaad moment inderdaad in verkeerde handen valt. Ten einde raad wenden verschillende partijen zich tot niemand minder dan inspecteur D.J. Bruins van de Rotterdamse politie (afd. Moordzaken, bureau Hoflaan), om dit mysterie, dat bijna 2000 jaar in de tijd terugreikt, op te lossen, en daarmee (zelfs gedeeltelijk in overwerk, maar dat terzijde) de wereld te redden.

Veel huiveringwekkend leesplezier met ons nieuwe kerstverhaal, *De Solutius Rollen*.

Leo Knoops en Wim Knoops

¹ Een normaal mens zou dan zeggen: dan geef je die documenten toch gewoon mee met het oude papier voor Excelsior, dan ben je ervan af en is de wereld gered, maar zo eenvoudig liggen die zaken in thrillers toch niet.

² *Organisation der Ehemaligen SS-angehörigen*, ofwel de organisatie van oud SS-officieren.

³ Dit betekent tegelijk het einde van het publieke optreden van Gordon en Ali B, er is dus toch een lichtpuntje.

Inhoud

- Hoofdstuk 1. Herfsttij**
- Hoofdstuk 2. Allerzielen (2 november)**
- Hoofdstuk 3. St. Hubertus (3 november)**
- Hoofdstuk 4. St. Willibrord (7 november)**
- Hoofdstuk 5. St. Maarten (11 november)**
- Hoofdstuk 6. St. Albertus de Grote (14 november)**
- Hoofdstuk 7. Eerste zondag van de Advent**
- Hoofdstuk 8. Eerste zondag van de Advent (s'avonds)**
- Hoofdstuk 9. “De Boeken werden geopend”**
- Hoofdstuk 10. St. Urbanus (19 december)**
- Hoofdstuk 11. Derde zondag van de Advent**
- Hoofdstuk 12. Kerstavond (24 december)**

Hoofdstuk 1. Hersttij

Zoals bekend zijn er in de afgelopen eeuw tientallen kerken uit het Rotterdamse stadsbeeld verdwenen. Wie in nostalgische fotoboeken bladert ontkomt niet aan gevoelens van spijt als hij de afbeeldingen ziet van de vaak prachtige bouwwerken, markante punten in het algemene beeld van de stad. Vele van deze kerken zijn natuurlijk bij het bombardement van mei 1940 verloren gegaan, maar als men gaat tellen hoeveel kerken men in latere decennia eigenhandig heeft vernietigd komt men tot zijn verbijstering aan een aantal, dat ruim het dubbele is van wat door het bombardement is getroffen.

De afbraak van zo'n voor velen oud en vertrouwd gebouw is een triest gezicht, vooral als het op een regenachtige herfstdag gebeurt. Zo kon men, niet lang geleden, getuige zijn van de afbraak van de St. Barbara kerk⁴, ergens in het grensgebied van Kralingen en Crooswijk. Weer zo'n kerkgebouw dat, om met de schrijver Bob den Uyl te spreken, met een ware razernij werd afgebroken, om (zoals gewoonlijk) voor een bejaardentehuis plaats te maken.

Het werk was, op het ogenblik dat dit verhaal begint, nagenoeg geklaard, maar desondanks waren twee van de werklieden, die er nog bezig waren, Bertus en Kees genaamd, bijzonder uit hun humeur, want maandag reeds zou het heien voor het nieuwe bejaardentehuis beginnen, en uiterlijk vandaag (een zaterdag) moesten ze in overwerk de bouwput volkomen leeg opleveren. Maar een kwartier geleden had Bertus' schop onverwacht een steen geraakt, en nu had hij samen met Kees een muurtje blootgelegd. Het muurtje zag er enorm oud uit.

“Wat doen we nu?” Bertus krabde zijn schedel en schopte tegen het stenen muurtje aan. “Wat denk jij, Kees? Je kent de regels. We moeten de archeologische dienst erbij roepen.”

“Voor een paar van die oude rotstenen zeker? Je kan me rug op, Bertus. Maandag gaan ze hier heien. Dit karwei moet vandaag af.”

“Je bedoelt dus dat we hierover niks melden aan ...?”

“Precies. Ik loop NU terug naar mijn graafmachine, en over een kwartier is die ouwe troep uit de grond, en gaan jij en ik aan ons zuurverdiende weekeinde beginnen, ja!? Ben ik duidelijk?” Bertus zuchtte. Op dit overwerk-karwei rustte geen zegen. Tot overmaat van ramp regende het onophoudelijk, en niet zo'n beetje ook. Het stortregende, en dat nu al dagen achtereen. Op de vloer van de modderige bouwput vloaide het opborrelende grondwater samen met het rijkelijk van boven komende hemelwater.

Kees had zich weer in zijn cabine gehesen en met veel motorgeraas zijn monsterachtig grote graafmachine gestart. De grijparm kwam dichterbij. Op dat moment begon het nog twee keer zo hard te regenen. Kluiten modder werden door de kracht van het water weggespoeld, en in een flits zag Kees een metalen voorwerp. Een zinken dakgoot, een oude waterleiding?

Hij boog zich voorover, trok het stuk metaal uit de zompige blubber en wenkte naar Kees dat het sloopkarwei kon beginnen. Hij wierp het metalen voorwerp – een soort gesloten buis, naar het leek – achter zich op de grond. Zijn aandacht moest hij richten op het graafwerk van Kees, waardoor hij niet merkte dat twee heren, gekleed in donkere kostuums, het tafereel vanachter de hekken van de bouwput nauwlettend en met grote interesse hadden gadegeslagen.

“Wij verzamelen antieke metalen begrijpt u, een hobby van ons, en we betalen daar een goede prijs voor, waar we ze ook maar aantreffen. Nu, u heeft zojuist iets gevonden in die bouwput? Hm, dan heeft u vast en zeker de archeologische dienst al ingelicht.”

Bertus keek de twee heren (nou ja, eigenlijk was “jongemannen” hier het betere woord, meer iets van studenten of zo, vermoedde hij) in het gelaat, en aarzelde. Kees was al vertrokken, die

⁴ De sloop van deze kerk heeft in werkelijkheid reeds in 1979 plaatsgevonden.

was altijd veel beter in het opvangen dit soort lastige dingen. Was dit een onaangekondigde gemeentelijke controle? Werd hij er ingeluisd?

“Eh, nee heren, dat is te zeggen ...”

“Niet? Dat is tegen de regels, en dat weet u donders goed! Maar... wij kunnen zwijgen. Vindt u 100 euro een mooie prijs voor dat oude stuk metaal?”

“Wat? U bedoelt, 100 euro voor ... dit?” Bertus omklemde de gedeukte ijzeren koker.

“Precies. U verdient er aardig aan, en wij houden verder onze mond.”

De man die gesproken had knikte Bertus toe. De ander had inmiddels twee briefjes van 50 euro te voorschijn gehaald, en hield die Bertus voor. “Uw collega hoeft hier niets van te weten.”

De koker verwisselde van eigenaar. Bertus incasseerde de 100 euro, maar kon niet vermoeden dat hiermee de eerste stap was gezet op weg naar vernietiging van de christelijke beschaving.

Het deed Bruins denken aan de bijbelplaten van Gustave Doré (blz. 7).

Hoofdstuk 2. Allerzielen (2 november)

We schrijven een week later. Het was alsof de weergoden zich hadden voorgenomen om in één dag de natte herfst te doen vergeten, door het restant van het achtergehouden zomerweer in een paar uur tijd kwistig over de Rotterdamse wijk Kralingen uit te strooien.

Het was een niet meer verwachte prachtige najaarsmiddag met veel zon, weinig wind en een milde temperatuur voor de tijd van het jaar. Inspecteur D.J. Bruins had het raam van zijn kamer in het politiebureau aan de Hoflaan daarom ver open geschoven teneinde maximaal van deze fraaie dag te kunnen genieten. Hij had zojuist de brand gestoken in een sigaar en zat nu achter zijn oude cilinderbureau een aan hem gericht schrijven te bestuderen.

Geachte heer Bruins,

Enige tijd geleden is geconstateerd dat er binnen de regiopolitie Rotterdam een groot aantal verschillende functiebeschrijvingen en functietitels wordt gehanteerd. Dit is aanleiding geweest om dit aantal terug te brengen. Het resultaat daarvan is de zogenoemde "Politionele Straat". De Commissie Functie-indeling (CFI) heeft de straat eind vorig jaar goedgekeurd. De implementatie van de straat binnen de regiopolitie Rotterdam is inmiddels afgerond. De implementatie heeft geen gevolgen voor de arbeidsvoorwaarden. Uw functie is Inspecteur C.

Met vriendelijke groet,

Bruins vroeg zich af of hij de Commissie Functie-indeling een fikse bekeuring zou geven op grond van het verspreiden van wartaal. Hij keek uit het raam. De bladeren aan de bomen van de Hoflaan kleurden geel, rood, oranje, en zelfs paars. In de laan hing een lichte herfstnevel, waardoor het licht van de zon in diagonale kolommen door de eerste gaten in het bladerdak viel, een schitterend gezicht. Het deed Bruins denken aan de bijbelplaten van Gustave Doré, die hij kende uit zijn jeugd, en deze herinnering stemde hem milder. Hij vouwde de brief tot een vliegtuigje en stond op het punt dit door het raam naar buiten te werpen, toen de telefoon overging. Het gerinkel klonk nogal onheilspellend, vond Bruins, maar dat kon natuurlijk ook alleen verbeelding zijn.

Dit bleek niet het geval. "Ik sta hier in de Aegidiusstraat, bij nummer 179b," meldde brigadier Van Dam zich aan de andere kant van de lijn, nadat Bruins had opgenomen. "Moord. Ik heb reeds een wagen naar u toegestuurd. U komt meteen? Ik heb zelden zoiets weerzinwekkends gezien," voegde de geharde brigadier er bij wijze van uitnodiging nog aan toe, en verbrak de verbinding.

Reeds stopte met gierende banden een politieauto voor de deur en nadat Bruins de agent in het wachtlokaal had gemeld waar hij naar toe ging, wierp hij zich in het gereedstaande voertuig. "Plankgas, Van Helden, en de sirene erop!" beval Bruins de man achter het stuur.

Wat kon hij verwachten? Hij maakte zich zorgen. De Aegidiusstraat, hoewel maar vijf straten van de Hoflaan gelegen, bevond zich in een buurt die makelaars eufmistisch omschreven als "een levendige buurt". De huizen bevonden zich in de "oorspronkelijke staat" en beschikten over een "royale woonkamer" van 12 m² met daarbij een "eenvoudige keuken". "Herstel van de fundering in overleg met de andere eigenaren was aan te raden," completeerde meestal het glatte verkooppraatje. Verkoop van dergelijke etages was kortom een hele opgave.

Brigadier Lucas van Dam stond zijn meerdere voor de openstaande voordeur op te wachten.

Bruins stapte uit, wurmde zich door de vele omstanders en dook onder het afzettingslint door.

“Wie is vermoord Luuc?” vroeg Bruins als eerste. “Toch geen allochtoon, een oud vrouwtje of een illegale buitenlander? Dan speelt de politiek mee en gaat hoofdcommissaris Berestein er zich mee bemoeien. Dat moeten we zoals je weet liever niet hebben.”

Van Dam raadpleegde zijn notities. “Voor zover we nu weten gaat het om een student die hier nog maar pas woont, een zekere Bart Swanenburg. Nederlandse nationaliteit. Hij deelt een etage met een andere student, Pieter Plasmans, maar die hebben we nog niet kunnen vinden.” Bruins herademde licht. “Hm, dat valt gelukkig mee, ik bedoel: dit is ernstig. Ga maar voor.” De zwaargebouwde brigadier stommelde voor Bruins de steile, uitgesleten houten trappen op naar de tweede etage.

“Wat dat meevallen betreft, daar zou ik niet op rekenen als ik u was, boss. Wacht maar tot u boven bent. Weerzinwekkend, dat is eigenlijk het woord.”

Aldus voorbereid bereikte Bruins via een klein gangetje de voorkamer, waar een gigantische puinhoop heerste. Niet de gebruikelijk rommel van een studentenwoning in een oud Kralings pand, met doorgezakte stoelen, een kapotte lamp, en een vaat van zes dagen in de gootsteen, nee, hier was wat anders aan de hand. Het leek wel of iemand met een breekijzer of een ander soort sloopgereedschap alles wat maar opengebroken of losgewrikt kon worden, met geweld te lijf was gegaan. Zelfs was hier en daar de vloerbedekking gescheurd en de planken van de vloer met nagels en al van de balken getrokken. De bank en ook het ledikant in de hoek van de kamer waren, blijkbaar met een groot mes, opengesneden. De veren puilden uit het matras en van de bank was niets meer heel; zelfs de leuninggen waren er vanaf gebroken. Alle kasten waren ruwweg leeggehaald en de inhoud, waaronder heel wat boeken, lag verspreid door heel de kamer. Een bom had niet meer verwoesting kunnen aanrichten, leek het wel.

Vanachter de bank staken twee benen de kamer in. Bruins liep voorzichtig om de vele rommel heen en bekeek het slachtoffer. Inderdaad betrof het hier een jongeman, een student zo te zien. Hij lag op zijn buik, vermoord, zoveel was de inspecteur wel meteen duidelijk, want een groot formaat keukenmes stak tot aan het heft tussen zijn schouderbladen. De vloerbedekking onder het lichaam was doorweekt van het vele bloed. De brigadier had niets teveel gezegd; het hele tafereel – de verwoesting, de moord, het vele bloed – was ongelooflijk luguber en naargeestig. “Wat denkt u, boss? Een roofmoord? Veel viel hier toch niet te halen.”

Bruins knikte. “Hoe dan ook Luuc, toch was de moordenaar duidelijk naar iets op zoek. Maar of hij het ook heeft gevonden? Hm. Een raadselachtige zaak. Mijn gevoel zegt me dat hier wat meer aan de hand is. Weet je al iets meer over hem?” Hij wees op het dode lichaam.

“Niet veel. Wat ik al zei, hij heet Bart Swanenburg. Met die andere persoon, Pieter Plasmans, deelde hij deze etage. Ik heb zijn studentenkaart gevonden en vlak voordat u arriveerde al een paar telefoontjes gepleegd.”

De beide politiemannen stapten opzij om de fotograaf, de dokter en een paar ziekenbroeders in witte jassen hun somber werk te laten doen. Terwijl de camera flitste vertelde Van Dam:

“Ze wonen hier pas sinds begin september, studeren eigenlijk in Tilburg, maar verblijven een paar maanden in Rotterdam voor een studieopdracht. Kerkgeschiedenis, werd mij verteld. Dat is meer uw terrein. Ze studeren bij een eh ... een hoogleraar, ik heb zijn naam hier ergens. Oh ja, hij heet Bosch van Brekenweert. Schijnt heel bekend te zijn. Zegt die naam u iets?”

“Wel eens van gehoord, ja. Hij is geloof ik een specialist op het gebied van het christendom in de vroege tijd, de eerste en tweede eeuw, zeg maar. Heb je zijn adresgegevens en telefoon?”

Bruins noteerde de gegevens en zei: “Als iedereen hier klaar is, verzegel dan de boel en laat een agent achter. Duikt die Plasmans op, stuur die dan direct naar de Hoflaan. Ik ga daar nu heen om het onderzoek in gang te zetten. Voer jij hier een grondig buurtonderzoek uit. Roep er maar een paar extra agenten bij. Buren, omwonenden, plaatselijke supermarkt, slijter, café, vergeet de patatboer in de Lusthofstraat niet, ondervraag alles en iedereen. Begrepen?”

Teruggekomen op het bureau schreef Bruins een kort verslag, twee keren onderbroken door een telefoontje van Van Dam die hem bijpraatte over de voortgang van het buurtonderzoek.

“Twee studenten, meer valt er niet van te zeggen, boss. Rustige lui, geen problemen. Ik ga nu terug naar de woning om die andere snuiter te vinden. Wie weet loopt ook hij gevaar.”

Daar had Bruins nog niet aan gedacht. Over het motief was immers nog niks met zekerheid te zeggen. Straks zat hij opgescheept met een Kralingse seriemoordenaar of zo ...

Bruins rondde zijn verslag af en stuurde het met een e-mail naar hoofdcommissaris Berestein op het Haagseveer. Hij stond op om het raam dicht te doen (het werd nu toch wel kil) toen hij voor de tweede keer die middag een politiewagen voor de deur zag stoppen. Hoofdagent Van Helden stapte uit, gevolgd door een jongeman, gekleed in een donker kostuum. Hij keek nogal ernstig voor zijn leeftijd.

Bruins raadpleegde zijn horloge: half vijf.

“Krijg nou ’t nona, dat heeft Van Dam snel voor elkaar, dat zal wel die andere student zijn.”

Hij liep naar de hal en opende de deur voor zijn bezoeker, die zich voorstelde als Plasmans, Pieter Plasmans, laatstejaars student aan de Katholieke Universiteit Tilburg.

Bruins bedankte Van Helden voor de hulp en ging zijn bezoeker voor naar zijn werkkamer.

“Gaat u zitten, meneer Plasmans, u bent op de hoogte van wat er enige uren terug is gebeurd, merk ik. Mijn medeleven. De heer Swanenburg was een medestudent? U deelde een etage?”

Plasmans zag krijtwit, wat door zijn donkere kostuum nog meer opviel.

“Inderdaad inspecteur. Sinds begin september. We studeren ... studeerden, bedoel ik, nou ja, ik studeer nog, terwijl hij ... ach ... ik ... sorry hoor.”

“Neem uw tijd, meneer Plasmans.”

De ander vermande zich. “Onze samenwerking begon ruim een jaar terug, september 2006, aan het begin van ons derde studiejaar. Kerkgeschiedenis, en meer speciaal de vroege periode van het christendom, de eerste en de tweede eeuw, om precies te zijn.”

Hij pauzeerde even, en staarde naar de grond, waarop een kleed lag dat uit ongeveer dezelfde periode leek te stammen, zo oud was het. Bruins had het indertijd verkregen uit de verdeling van een inboedel na het overlijden van tante Jo uit Gouda.⁵ Hij kon moeilijk iets weggooien, zeker het tapijt van zijn oude tante Jo niet, en daarom had hij het uit piëteit hier uitgerold. Het paste goed bij de rest van het interieur, namelijk even versleten als de rest.

“We volgden de colleges van professor Bosch van Brekenweert over apocriefe geschriften en nu vergeten evangelieteksten die het nooit tot officiële bijbelboeken hebben gebracht, en hoe de verschillende concilies daarmee indertijd omsprongen.”

Bruins kon met geen mogelijkheid verzinnen wat een studie van het vroege christendom met een moord in een Kralingse studentenwoning te maken zou kunnen hebben. Hij vroeg: “Deze feiten, hebben die volgens u met de moord te maken, meneer Plasmans?”

“Ja inspecteur, ik vermoed van wel. Ik vrees een zeer geheimzinnig verhaal voor u te hebben. Om maar direct met de deur in huis te vallen: u heeft waarschijnlijk nog nooit gehoord van de heilige Solutius?”

Tot verrassing van de student antwoordde Bruins: “Jazeker, toch wel, Solutius van Kortijk, als u die bedoelt. Solutius leefde omstreeks 1200. Van hem is niet veel bekend, maar hij is wel de officiële patroonheilige van de fietsherstellers en de bandenplakkers; dat bandenplakmiddel is zelfs naar hem vernoemd.”

Hij zag de ongelovige verbazing in de ogen van de student, en legde uit:

“Mijn vader had een fiets van het merk Saturnus, dezelfde trouwens die hier nu in het halletje staat. Hij liet die in de jaren vijftig wel eens repareren op een adres op de Nieuwe Binnenweg. Daar hing in de werkplaats een portret van die heilige Solutius, met onderschrift en al; dat kan

⁵ Zie onze vertelling uit 2000: *Verraad aan de Vlist*.

ik me nog goed herinneren, vandaar. Maar goed, die firma bestaat al een hele tijd niet meer.⁶ Hm. Dat portret zal onderhand ook wel verdwenen zijn, tsja, zo gaan die dingen. De mensen gooien zonder nadenken maar alles weg. Maar goed, ik ben wel benieuwd wat Solutius volgens u met een roofmoord te maken kan hebben.”

“Welnu inspecteur, Solutius is de schrijver geweest van een aantal teksten, die destijds door de kerkelijke autoriteiten beschouwd werden als een nog grotere bedreiging voor de Christenheid dan de Islam, waartegen juist in die tijd heel de Christelijke wereld ten strijde trok, letterlijk. We zitten dan midden in de tijd van de Kruistochten, moet u weten. Historici zijn het er niet helemaal over eens of Solutius die teksten zelf heeft geschreven, of dat hij ze heeft vertaald uit nog veel oudere documenten, maar in elk geval was de leiding van de kerk in Rome er alles aan gelegen de teksten te vernietigen, koste wat kost. Solutius heeft de vlucht moeten nemen, maar we weten dat hij de teksten in veiligheid heeft weten te brengen.”

Bruins was rechtop gaan zitten. “U gaat me toch niet vertellen dat u...”

“Ja, het is professor Bosch van Brekenweert, het vroegere hoofd van het kerk-archeologisch instituut van de universiteit van Leuven, en thans onze hoogleraar in Tilburg, gelukt te achterhalen waar de geschriften gebleven zijn. Het voert te ver hier te vertellen hoe hij dat voor elkaar heeft gekregen, maar het spreekt vanzelf dat hij zijn ontdekking geheim heeft gehouden. Het ging immers om geschriften van een onschatbare historische waarde. Ik wil volstaan met te zeggen, dat hij wist dat de documenten, bekend als de Solutius Rollen, in een metalen koker opgeborgen, begraven waren onder de St. Barbarakerk, hier in Rotterdam. Hij heeft ons, in het kader van ons afstudeerproject over Solutius, daar uitvoerig over ingelicht, en we hebben met hem afgesproken dat wij, dus Bart Swanenburg en ik, hier in Kralingen op kamers zouden gaan wonen, en in die kerk zouden proberen onderzoek te doen, in de hoop iets te ontdekken. Welnu, het toeval kwam ons wat te hulp: we vernamen dat de kerk binnen afzienbare tijd afgebroken zou worden, en dus was het zaak de sloopwerkzaamheden op de voet te volgen. En zo is het ons gelukt. We hebben de koker weten te vinden, maar nu...”

Zijn stem stierf weg, en hij keek verslagen voor zich uit. “Toen ik thuis kwam...”

afschuwelijk!... Bart vermoord, en de koker... wel, die was spoorloos verdwenen!”

“Tja...” mompelde Bruins. “Dàt zat dus achter die moord... Hm... Had u de koker eigenlijk open gemaakt?”

“Nog niet. We wilden eerst professor Bosch van Brekenweert op de hoogte stellen. Het leek ons juist de koker pas open te maken als hij erbij was. En liefst in een veilige omgeving, dus niet bij ons thuis. Niet alleen vanwege de onschatbare waarde van de papieren, maar ook wegens het karakter van de inhoud. Volgens Bosch kunnen ze zelfs in onze tijd nog een niet te onderschatten gevaar opleveren. We konden, zei hij, niet voorzichtig genoeg zijn.”

“Laten we nu even spijkers met koppen slaan, meneer Plasmans,” sprak Bruins enigszins ongeduldig. “Oude middeleeuwse teksten worden toch wel eens vaker ontdekt? Wat is er aan deze zo speciaal? Ik wil best geloven dat het om iets zeldzaams gaat, maar ik heb nog nooit meegemaakt dat de vinder een dag later met een slagersmes werd omgebracht. Het gaat dus om iets uitzonderlijks. Het zou mijn onderzoek wel vergemakkelijken als ik om te beginnen wist wat er in die documenten stond.”

Plasmans aarzelde zichtbaar. “Het is een vreselijk geheim,” zei hij toen. “Het zou afschuwelijk zijn als het bekend werd... Kunt u mij garanderen, inspecteur, dat u er nooit, echt nooit met wie dan ook over zult spreken? Als datgene, wat ik u nu ga vertellen, uitlekt, zijn de gevolgen voor de Westerse beschaving niet meer nauwkeurig te berekenen.”

“Wat? Neemt u me in de maling?” vroeg Bruins, die nu toch wel erg benieuwd was geworden wat de ander te onthullen zou hebben. “Hm, nou goed, ik beloof plechtig, dat ik alles wat u me kunt zeggen met de grootste discretie zal behandelen.”

⁶ Onze trouwe lezers weten natuurlijk alles al over het legendarische Rotterdamse fietsenmerk Saturnus. Nieuwe lezers verwijzen wij naar onze vorige publicaties. Zij vinden achterin een complete opsomming van alle titels.

“Dat is niet genoeg!” riep Plasmans zenuwachtig. “U moet zweren dat u alles onvoorwaardelijk geheim zult houden, anders kan ik niets zeggen. Echt niet.”

“OK. Heel goed,” zei Bruins, die nu onderhand werkelijk barstte van nieuwsgierigheid. “Nu dan, ik zweer plechtig, dat alles wat u nu gaat zeggen door mij aan niemand anders zal worden doorverteld. Zo waarlijk helpe mij de Almachtige. Nu, tevreden? Dan, voor de draad ermee! Wat staat er in die rollen, in vredesnaam?”

Plasmans haalde diep adem en boog zich voorover. “Het volgende staat er in...” begon hij, maar verder kwam hij niet, want toen gebeurde er iets, wat Bruins de rest van zijn leven niet meer zou vergeten. Een stalen keukenmes werd met kracht door het nog steeds openstaande raam naar binnen geworpen en drong tot het heft in de hals van de bezoeker. Die rochelde, en zakte toen zwaar bloedend ineen, de handen om zijn hals geklemd.

Hevig ontzet, verbijsterd, sprong Bruins op, nauwelijks in staat te bevatten wat hij toch met zijn eigen ogen voor zich zag. Een moordaanslag, letterlijk onder zijn ogen gepleegd!?

Toen griste hij een pistool uit zijn bureaulade, sprong naar het raam en wierp een snelle eerste blik de Hoflaan in. Ter hoogte van de Honingerdijk zag – of eigenlijk: hoorde, want het was al bijna donker – hij iemand wegrennen, gevolgd door het dichtslaan van een autoportier. Een seconde later sloeg een motor brullend aan en hoorde hij een auto in grote haast de Vijverweg afrijden. De dader was gevlogen.

Bruins keerde zich om en boog zich over het hevig bloedende slachtoffer. Leefde hij nog? Probeerde hij nog iets te zeggen? Hij drukte zijn oor tegen ’s mans lippen. Nauwelijks hoorbaar fluisterde Plasmans:

“Inspecteur ... ik ... de broederschap ... wees gewaarschuwd ... pas op voor ... het geheim mag niet ... vraag naar ... aaarrggghh ...” Maar het was al te laat; nog een laatste siddering, en de man was dood.

“Verroest,” mompelde Bruins, het leek wel zo’n goedkope B-film, daar gebeurde zoiets ook altijd. Nu had hij er, naast al twee moorden, nog vijf vragen bij ook. Om welke broederschap ging het hier? En waartegen was die waarschuwing gericht? Oppassen, maar voor wie? Welk geheim? Vragen naar wat? Of naar wie?

Hij pakte zijn mobieltje uit zijn binnenzak en begon te bellen. Er was in deze zaak veel werk aan de winkel, dat was duidelijk. Niet veel later verscheurde het gehuil van de politiesirenes voor de tweede keer die dag de stilte van de anders zo rustige en deftige Hoflaan.

* * *

Nieuw buurtonderzoek door brigadier Lucas van Dam en hoofdagent Van Helden leverde niet meer op dan dat een zwarte auto in grote haast via Vijverweg en Vijverlaan naar de Oudedijk was gereden, waarna ieder verder spoor ophield. Door het inmiddels gesloten raam zag Bruins de beide politiefunctionarissen de straat voor het bureau nauwkeurig afzoeken naar eventueel bewijsmateriaal, maar dit leverde geen resultaat op. Bruins dacht diep na.

Zijn gedachten bleven steken bij de stroom van boeken, en van documentaires op *National Geographic Channel*, die de laatste jaren verschenen over spectaculaire ontdekkingen over de bijbel, over de graal, de tempeliers, en zelfs, pas nog, over een opzienbarende theorie dat Jezus en Julius Caesar één en dezelfde persoon geweest zouden zijn. Kon het nog gekker? En nu dit... Wie weet, zo dacht hij, blijkt straks dat we hier te maken hebben met de laatste slachtoffers van de Kruistochten.

Hoofdstuk 3. St. Hubertus (3 november)

In zijn bureau aan de Hoflaan vouwde inspecteur D.J. Bruins de krant die hij had zitten lezen dicht, en legde hem op een stapel andere. Al die kranten hadden uitgebreid bericht over de spectaculaire moorden op Swanenburg en Plasmans, en over de mysterieuze documenten die door de ongelukkigen waren gevonden, en nu weer waren verdwenen.

Het leek erg plausibel om aan te nemen dat het de moordenaar om die documenten te doen was geweest. Het was dus voor zijn onderzoek van groot belang, zo overdacht Bruins, om eerst eens te weten proberen te komen wat dat dan voor documenten waren. Waar gingen ze, voor de duivel, over? Het lag voor de hand om eerst eens contact op te nemen met die fameuze hoogleraar, waar die twee omgebrachte knapen bij hadden gestudeerd, en wiens naam hij nog had kunnen noteren: professor Bosch van Brekenweert.

Bruins had reeds enkele keren met de Tilburgse universiteit gebeld in een poging de man te spreken te krijgen, maar tot nu toe zonder succes. Wat hij wèl gekregen had was diens e-mail adres, zodat hij maar alvast een mail gestuurd had met de vraag of hij wat informatie kon krijgen over de geschriften die Swanenburg en Plasmans gevonden hadden, en of de hoogleraar zich met hem in verbinding kon stellen, liefst telefonisch.

Toen dan ook ongeveer een half uur later de telefoon rinkelde koesterde Bruins even de hoop dat hij de Tilburgse geleerde aan de lijn zou krijgen, maar die was het niet.

“Hee Bruins!” klonk een bekende stem. “Met Bulgersteyn! Ik zit net Het Vrije Volk te lezen, of hoe die krant tegenwoordig ook heten mag, over die twee om zeep gebrachte binken, die de Solutius-rollen gevonden zouden hebben. Heb je al een spoor?”

“Nauwelijks,” zei Bruins. “Ik heb hun professor gemaïld of hij soms informatie had die voor mij van nut zou kunnen zijn, maar hij heeft nog niet teruggemaïld.”

“Nee? Misschien heb ik een tip voor je,” zei de oude Rotterdamse stadshistoricus. “Er zijn in Nederland maar weinig mensen die iets van die Solutius-rollen afweten. Ik zelf weet er ook nagenoeg niks van. Maar als ik jou was zou ik eens contact opnemen met een ouwe studiegenoot van me. Die weet er wel echt alles van. Heeft er zelfs een proefschrift over geschreven. Tja, hij is dus van mijn leeftijd, maar hij publiceert nog steeds geregeld. Zijn naam is Anton Roggeveen. Zal ik zijn telefoonnummer even geven?”

“Nou graag,” zei Bruins. Hij noteerde het nummer, en na Bulgersteyn bedankt te hebben en hem een biertje te hebben beloofd verbrak hij de verbinding, om meteen het opgegeven nummer aan te slaan.

Dr. Anton Roggeveen bleek een gepensioneerd kerkhistoricus. Toen Bruins hem gebeld had, en uitgelegd wat hij weten wilde over de Solutius-rollen was hij meteen enthousiast, en beloofde binnen enkele dagen naar Rotterdam te komen (hij woonde in Zwijndrecht). Bruins sprak met hem af op het terras van een bekende tapperij in het centrum, niet ver van het Centraal Station.

Na beëindiging van dit telefoongesprek ging de inspecteur kijken of er nog e-mail was binnengekomen. Dat bleek inderdaad het geval. Hij las:

Waarde inspecteur Bruins,

Mijn excuses dat ik zo slecht bereikbaar was. Ik begrijp uiteraard dat u mij wilt spreken over de vreselijke moord op twee van mijn studenten. Vanaf morgen moet ik enkele dagen in Schiedam verblijven in verband met een seminar, en stel u daarom voor dat ik reeds vanmiddag bij u langs kom, op uw bureau aan het Haagseveer. Ik zal daar om vijf uur stipt aanwezig zijn.

Met vriendelijke groeten,

Prof. J.L.M. Bosch van Brekenweert.

* * *

Het was al behoorlijk schemerig geworden toen Bruins tegen vijf uur het hoofdbureau van politie aan het Haagseveer binnenwandelde. Bij de receptie stond reeds een zwaarlijvige heer op hem te wachten, die dadelijk op hem af stapte.

“Meneer Bruins? Mijn naam is professor Bosch van Brekenweert. Hoe maakt u het?”

Terwijl Bruins hem de hand schudde bedacht hij dat de professor misschien een groot geleerde was, maar niet bepaald moeders mooiste. Een dikke man, die hem deed denken aan het vroegere hoofd van de BVD, Docters van Leeuwen. Hij droeg een pak vol kreukels, en zijn stropdas hing als een vormeloos vod uit zijn verre van smetteloze boord.

Hij ging zijn gast voor naar zijn kantoor en telefoneerde om thee.

“Of wilt u liever iets anders?” vroeg hij, maar Bosch van Brekenweert schudde het hoofd.

“Nee, thee is uitstekend. Wel, inspecteur, een afgrijselijke geschiedenis. Ik kan me voorstellen dat u informatie van mij wilt, maar ik ben bang, dat ik u alleen wat kan vertellen over het studieproject, waar Swanenburg en Plasmans mee bezig waren.”

“Ja, dat is van veel belang,” zei Bruins. “Plasmans vertelde me, vlak voor hij voor mijn ogen werd vermoord, dat het ging om de befaamde Solutius Rollen die hij en Swanenburg gevonden zouden hebben. Maar hij stierf, juist voordat hij me kon vertellen wat er eigenlijk in stond, dus ik ben om te beginnen buitengewoon nieuwsgierig naar de inhoud.”

“Ik ook,” zei Bosch van Brekenweert spijtig. “Het is om gek te worden. Jaren hebben we hierop gewacht, inspecteur, en nu hebben die jongens ze gevonden, en wellicht gelezen, en nu weet ik nog niet wat er in staat. Het is me bovendien een raadsel wat de moordenaar er eigenlijk mee wil. Hij zal ze toch moeilijk kunnen verkopen.”

“Ja, dat zou ik ook zo gauw niet weten,” antwoordde Bruins. “Maar wat ook van belang is: hoe wist u eigenlijk waar die rollen lagen? Ik ga er van uit, dat Plasmans en Swanenburg ze op uw aanwijzingen gevonden hebben?”

“Ja, dat klopt. Waar ze lagen ben ik door puur toeval te weten gekomen. Zo’n twintig jaar geleden kreeg ik in Tilburg bezoek van een stokoude priester, die een van mijn publicaties over Solutius had gelezen. Hij vertelde mij dat hij in 1940 pastoor was van de Barbarakerk, en kort na het bombardement bezoek had gekregen van een geheimzinnige vreemdeling, die hem gezegd had belangrijke dertiende eeuwse documenten te bezitten, die hij voor het bombardement in veiligheid had weten te brengen. De vreemdeling had hem verzocht ze onder zijn kerk te mogen begraven, om te voorkomen dat ze tijdens de komende Duitse bezetting in verkeerde handen zouden vallen. Die priester is, tussen haakjes, inmiddels al lang overleden. Natuurlijk heb ik naderhand met die Barbarakerk contact opgenomen om naspeuringen te gaan doen, maar de nieuwe pastoor wilde geen toestemming voor opgravingen geven. Ik heb me tot het bisdom Rotterdam gewend, maar tevergeefs. Echter, naderhand kreeg ik bericht van ze dat de kerk op de nominatie stond om afgebroken te worden, zoals wel meer kerken in die buurt⁷. Vanaf dat moment was het een kwestie van geduldig afwachten tot de fundamenten zouden worden blootgelegd.”

“Juist. Nu zijn ze dus eindelijk gevonden, en meteen weer verdwenen,” mompelde Bruins.

“We moeten ze vinden, hoe dan ook. Als we ze in handen hebben, hebben we ook de moordenaar. Hm... Het zou helpen, denk ik, als we nu in elk geval maar eens wisten wat er in

⁷ Inderdaad. Wij denken hierbij meteen aan de prachtige Koninginnekerk, die in 1972 werd gesloopt, een onvergeeflijke daad van walgelijk, haast misdadig vandalisme.

staat. Waar gaan ze over? Is daar niet op een of andere manier achter te komen? Wat denkt u?"

"Tja... Er is wel een manier," zei de hoogleraar. "We weten dat de abt van Solutius destijds een afschrift van de vertaling naar Rome heeft gestuurd. Wie weet is dat daar wel bewaard gebleven. Ik heb er, jaren geleden, over gecorrespondeerd met het Vaticaan, maar uiteindelijk heb ik te horen gekregen dat ze me niet konden helpen."

"Of niet wilden helpen?" opperde Bruins, en de ander lachte kort. "Dat kan ook heel goed."

"Nou, jammer. Gaat u nu weer terug naar Tilburg?"

"Nee, ik volg een seminar van een paar dagen, in Schiedam, dus ik zit tijdelijk daar, in het Novotel. Ik geef u mijn mobiele telefoonnummer voor het geval u mij nog nodig heeft. En als u iets bijzonders ontdekt, inspecteur, zou ik het op prijs stellen, als u mij op de hoogte zou willen houden."

"Heel goed," zei Bruins, opstaande. "Nu, voorlopig in elk geval bedankt voor uw komst en uw informatie. Tot ziens, meneer Bosch."

Hoofdstuk 4 . St. Willibrord (7 november)

De man, die enkele dagen na de schokkende gebeurtenissen in Rotterdam op het plein voor het Centraal Station van Rome in een taxi stapte leek dermate veel op de bekende kale voetbalscheidsrechter Pierluigi Collina dat de taxichauffeur zich bijna vergiste. Maar aangezien deze man als geestelijke was gekleed, in een strakke zwarte toog, kon hij Collina niet zijn. Zijn ware naam was broeder Ariaccus, van de orde der Maledictijnen, een kleine, nauwelijks bekende orde, die een zekere verwantschap had met de Jezuïeten, maar dan nog aanzienlijk fanatieker en militanter. De orde kenmerkte zich met name door een grimmige discipline en onvoorwaardelijke gehoorzaamheid aan de generale overste.

Ariaccus beval de chauffeur *a tutta velocità* naar het Vaticaan te rijden, en het duurde niet lang of de enorme koepel van de Sint Pieter doemde op aan de horizon. Weldra was het onafzienbare plein voor de barokke basiliek bereikt, omvat door de indrukwekkende ellips van Bernini's collonaden.

De auto gleed door een poort, bewaakt door Zwitserse gardes in hun blauw-en-gele uniformen, Vaticaanstad binnen. Aan de andere kant van de Leonijnse muur hield de wagen stil op een binnenpleintje. De Maledictijn stapte uit, betaalde de chauffeur en meldde zich bij een wachtpost voor een onopvallende zijdeur. Die begeleidde hem onmiddellijk naar een vertrek op de eerste verdieping. Het was een kantoorachtige ruimte, waar een man zetelde die officieel slechts prefect was van het Vaticaanse instituut voor Kerkgeschiedenis, maar daarnaast ook een functie had die hem in staat stelde over de hele wereld invloed uit te oefenen op de gang van zaken in de plaatselijke bisdommen. Hij was de generale overste der Maledictijnen, en zijn naam was Ignatio, kardinaal De Spada.

Hij was een magere, ascetische man van een jaar of zestig, met donker, strak achterover gekamd haar, en een klein puntbaardje. Zijn sombere ogen en scherpe gelaatstreken weerspiegelden zijn strenge levenswijze en harde daadkracht.

Toen broeder Ariaccus bij hem binnentrad zag hij, dat hij niet de enige bezoeker was. Aan de tafel zat, naast de kardinaal, nog een geestelijke: een gezette en bebrilde man in een donker pak met wit halsboord. Ariaccus wist wie dat was: dr. Juan d'Oquendo, een Spanjaard, directeur van het Vaticaanse Archief, en tevens titulair aartsbisschop van Nova Zembla.

Beide hoge prelaten keken zorgelijk. De Spada knikte zijn bezoeker kort toe.

“Goedemiddag, broeder. *Pax tecum*. Doe de deur dicht, en neemt u plaats. Ik wijs u er maar meteen op, dat u over alles wat u zo dadelijk te horen zult krijgen de meest strikte geheimhouding zult dienen te betrachten. Geen woord erover, tegen wie dan ook, is dat duidelijk?”

De Maledictijn hief de hand op. “Dat zweer ik bij het gebeente van Sint Laurentius!”

“Zeer goed. Naast geheimhouding is tevens van belang: spoed. Het is mijn voornemen u te belasten met een missie, die, als u faalt, de Kerk zal doen schudden op zijn grondvesten.

Waarschijnlijk zou het de ergste slag voor ons worden die we sinds de Hervorming te verduren hebben gekregen. Neem, om uw doel te bereiken, alle geoorloofde middelen te baat en, mocht dat niet toereikend zijn, dan desnoods ongeoorloofde!”

Hij sloot even de ogen. “De Heer vergeve het ons, maar we hebben geen keus. U vertrekt vandaag nog naar Nederland, en uw opdracht is: u meester maken van een historisch document, en te zorgen dat het hier, binnen de muren van het Vaticaan, terecht komt. Mocht dat te veel moeilijkheden geven, dan dient u, desnoods, dat document te vernietigen.”

Ariaccus kuchte. “Mag ik vragen...”

“Straks. Natuurlijk dient u eerst te weten om wat voor document het gaat. Monseigneur d'Oquendo zal het u uitleggen.”

De Vaticaanse hoofdarchivaris sloeg een dikke map open.

“Ja, broeder. Ik neem aan dat ik u niets nieuws vertel als ik u zeg dat er in de eerste eeuwen van onze jaartelling diverse evangeliën bestonden, waarvan er uiteindelijk slechts vier in het Nieuwe Testament werden opgenomen. Recent was nog het zogenaamde Judas-evangelie in het nieuws. Maar zo zijn er ongetwijfeld nog meer niet-canonieke geschriften geweest. Veel ervan is gelukkig verloren gegaan, maar soms duikt er weer wat op. Meestal niet al te verontrustend, maar deze keer gaat het om iets buitengewoon gevaarlijks.”

Hij ontvouwde enkele aantekeningen. “In de bergen van Dalmatië leefde zo rond het jaar 200 de heremiet Quibus Stupidius Maximus, een der meest beruchte aanhangers van de dwaalleer van het *stereofysitisme*, verspreid door de aartsdiaken Philippus Transistorius. De leer werd op het concilie van Otranto veroordeeld door paus Trombonus I (de Grote), en Stupidius Maximus moest de wijk nemen naar de Sinäi-woestijn, waar hij een beschouwing over het leven van Christus heeft geschreven die voor de kerk van die tijd buitengewoon bedreigend geweest moet zijn. Men oordeelde zelfs, dat publicatie voor het Ware Geloof een vernietigende uitwerking zou kunnen hebben, en stelde alles in het werk om dat te voorkomen, en het geschrift te vernietigen. Lange tijd heeft men aangenomen dat dat ook is gelukt, ondanks geruchten dat zijn leerling Anselmus van Syracuse het heeft weten te bemachtigen. In elk geval werd het nooit meer teruggevonden. Maar dan, veel later, om precies te zijn: bijna *duizend* jaar later, gebeurt er iets onverwachts!”

D’Oquendo zette zijn bril af, haalde een pakje tabak tevoorschijn en begon mechanisch zijn pijp te stoppen.

“We zitten dan in het jaar 1219, en in Egypte landt een oorlogsvloot met zwaar bewapende kruisvaarders. Het zijn Hollanders, onder leiding van de Hollandse graaf Willem I, die het beleg slaan voor de stad Damiate, die na een bloedige strijd wordt veroverd op de Saracenen, en vervolgens grondig leeggeplunderd. Bij de buit bevond zich ook een kist met onschatbare oude handschriften, eeuwen oud, sommige zelfs uit het oude Perzië, enfin... Vast staat dat ze zijn meegenomen door een monnik, die in het gevolg van de Hollandse graaf met de kruisvaarders was meegereisd, een zekere Solutius van Hoboken, van de orde der Tierlantijnen of zoiets, en wat denkt u dat hij tussen al die manuscripten aantrof?”

“Die al duizend jaar verloren gewaande geschriften zeker?” vermoedde Ariaccus.

De aartsbisschop stak zijn pijp aan en produceerde enkele rookwolken die uit de schoorsteen van de Sixtijnse kapel bij een pausverkiezing niet misstaan zouden hebben.

“We beschikken over bronnen, waarover straks meer, dat dat inderdaad het geval zou zijn geweest. Terug in Holland maakte Solutius in het klooster van Hoboken, waar nu de stad Rotterdam ligt, in Nederland dus, een vertaling van de Griekse tekst in het Latijn en in de toenmalige volkstaal, zoals die toen ter plaatse gesproken werd, het neder-Diets. Daarna stelde hij de documenten, origineel en vertalingen, aan zijn abt ter hand, Dom Halewijn van Terbregge, die hij daarmee voor een lastig dilemma plaatste. Deze abt moet na lezing beseft hebben wat hij onder ogen had gekregen en het grote gevaar dat de Kerk liep bij publicatie. Uiteindelijk was hij zo verstandig zich om advies tot Rome te wenden. Hij zond een uitgebreide brief aan de paus, en die brief bevindt zich nog steeds in het Vaticaanse Archief. Niet het gewone archief evenwel, maar de *Archivio Segreto*, de geheime afdeling, waar men slechts met speciale toestemming van de paus binnen mag. En bij de genoemde brief waren afschriften gevoegd van de vertalingen, die Solutius van de oude geschriften had gemaakt.”

“Dank u, monseigneur.” Kardinaal De Spada nam weer het woord. “U weet, broeder, dat ik een der weinigen ben die de pauselijke permissie bezitten om in het geheime archief te mogen komen. Ik ga er dus nu dadelijk heen, en u gaat met mij mee. Onder mijn toezicht gaat u kennis nemen van de rollen. Nu ja, dus van het afschrift van de vertaling, dat hier al sinds de 13^e eeuw ligt. U moet ze nauwkeurig lezen. Zeer nauwkeurig, tot u de inhoud feilloos uit uw hoofd kent. En ik zal u nu vertellen waarom.”

De Spada haalde een krant tevoorschijn. “Dit is een Nederlandse krant. Ik ken zelf geen Nederlands, maar ik weet dat u die taal vloeiend spreekt en leest. Leest u dit artikel.”

De kardinaal leunde achterover, en wachtte bewegingloos tot de Maledictijn het artikel had gelezen. Toen vroeg hij kalm: “Wel? Wat maakt u er uit op?”

“Hier staat,” zei Ariaccus, “dat er in Rotterdam twee moorden zijn gepleegd. De politie weet dat het gaat om twee mannen, die een opzienbarende vondst hebben gedaan. Bij een kerkafbraak hebben ze een metalen koker gevonden met historische documenten. Het zou gaan om de verloren gewaande Solutius-rollen. De documenten bleken na de beide moorden verdwenen. De inspecteur, die het onderzoek leidt gaat er van uit, dat ze nu in het bezit van de moordenaar zijn.”

“Waarschijnlijk terecht,” knikte De Spada. “Want gisteren werd hier een brief bezorgd, aan mij persoonlijk geadresseerd. De afzender noemt zich ‘Kesselring’. Ongetwijfeld niet zijn echte naam. Hij meldt ons, dat hij sinds kort in het bezit is van de Solutius-rollen. Hij schrijft er niet bij of hij nu de beruchte vertaling heeft, die Solutius destijds gemaakt heeft, of de originele geschriften van Quibus Stupidius Maximus. Maar in elk geval is hij bereid, zo schrijft hij, om ze ons ter hand te stellen, en af te zien van de openbaring van de inhoud der documenten, die de ondergang van de Kerk zouden kunnen bewerkstelligen. Als tegenprestatie eist hij van ons een bedrag van tien miljoen euro.”

Stilte heerste even in het vertrek. Ariaccus wreef onthutst over zijn kale schedel. “Tien miljoen euro? Maar, eminentie, iedereen kan ons wel op zo’n manier proberen te chanteren. Hoe weten we of hij inderdaad de man is die thans de documenten heeft?”

“Hierdoor.” De kardinaal schoof hem een blad papier toe. “Dit was bijgesloten. Een fotokopie van één bladzijde van de tekst. Ik ben die natuurlijk onmiddellijk in het archief gaan vergelijken met onze tekst. Het stemde precies overeen. Maar dan ook precies.” Hij schudde mismoedig het hoofd. “We staan dus onder druk. Die Kesselring, om hem zo maar te noemen, gelast ons iemand met dat geld naar Rotterdam te sturen om de transactie tot stand te brengen. Die iemand moet dan, in een zwart pak, en met een exemplaar van de *Osservatore Romano* in de hand als herkenningsteken, vandaag over een week om één uur ’s middags plaats nemen in een café, genaamd Engels, vlak bij het Centraal Station, en daar op nadere instructies wachten. Ik heb u daarvoor uitgekozen, omdat u Nederland goed kent, en bij ons bekend staat om uw koelbloedigheid en vindingrijkheid, waarvan u in het verleden al vele blijken hebt gegeven.”

“Dank u, eminentie,” mompelde Ariaccus. “Moet ik hem het geld daadwerkelijk geven?”

“Ja, maar pas als u er zeker van bent dat hij in het bezit is van de echte, middeleeuwse documenten. Daarom moet u ons exemplaar, zo dadelijk, ook zo nauwkeurig bestuderen. U moet in staat zijn ze in één oogopslag als de enige echte te herkennen.” Hij stond op. “Laten we er nu meteen naar toe gaan.”

Niet veel later stonden broeder Ariaccus en de kardinaal voor een potdicht gesloten deur in een afgelegen deel van het Vaticaanse Archief.

“Hier is het,” zei De Spada. “Nooit mag iemand hier onbevoegd naar binnen. Dat kan trouwens niet eens. Niet zonder hulp van de Sleutelbewaarder. Maar die weet dat ik kom. Ah, daar is hij al.”

Een stokoude monnik trad als een spook tussen de zware boekenkasten tevoorschijn. Hij had, behalve een bos sleutels, ook een smal, plat boek bij zich, dat hij zwijsend opensloeg.

“O ja, het register,” zei De Spada. “Al honderden jaren wordt van iedereen die hier naar binnen gaat, de naam en de functie genoteerd. Dus als u, broeder, dat ook even wilt invullen? Dan hoort u ook bij het selecte gezelschap.”

Ariaccus vulde zijn gegevens in, en bladerde daarna geïnteresseerd door de voorgaande bladzijden, benieuwd wie hem allemaal als bezoeker aan het Geheime Archief waren

voorgegaan. Hij beschikte over een dermate fabelachtig geheugen, dat dertig seconden voldoende waren om de namen, die hij las, voorgoed in zijn hoofd te prenten. Daarna sloeg hij het register dicht, en gaf het terug aan de monnik, die inmiddels de deur ontsloten had. Reeds was De Spada naar binnen gegaan, en Ariaccus volgde hem.

Hoofdstuk 5. St. Maarten (11 november)

Het ruime Pieter Hellendaal Plein, in het centrum van Rotterdam gelegen tussen de Doelen en de Rotterdamse Schouwburg is een der mooiste pleinen van ons land.⁸ Het wordt gedomineerd door het indrukwekkende standbeeld van de beroemde componist Pieter Hellendaal, en omzoomd door een gordel van terrassen. De kastanjabomen vertoonden op deze zonnige dag de prachtigste herfstkleuren, en het was er aangenaam toeven. Op een der terrassen, met uitzicht op het schitterende, monumentale Schouwburggebouw, had inspecteur D.J. Bruins plaats genomen, om er op zijn gemak het ochtendblad te lezen en de sudoku op te lossen, onder het genot van een grote pils.

Juist toen hij de laatste teug naar binnen goot viel zijn oog op een krasse oude heer, die zich een weg baande naar zijn tafeltje. De man had grijs, achterovergekamd haar, een klein puntbaardje en droeg een bril met sterk glinsterende glazen. Hij kwam naar hem toe en stak zijn hand uit. “Inspecteur Bruins, vermoed ik? Ik herken u van de foto in de krant, over die afgrijselijke moordzaak. Hoe maakt u het? Mijn naam is Roggeveen, van het Instituut voor Kerkgeschiedenis te Loon op Zand. Ik heb begrepen dat u wat historische informatie nodig heeft. Ik hoop dat ik u van dienst kan zijn.”

Bruins drukte hem de hand. Roggeveen ging zitten en Bruins wenkte de ober.

“Om te beginnen,” sprak hij, nadat twee bokalen bokbier gebracht waren, “wil ik u danken voor uw bereidwilligheid om zo spoedig hier naar Rotterdam te willen komen. Ik heb inderdaad wat inlichtingen nodig, en hoop verder niet al te veel beslag op uw tijd te hoeven leggen.” Hij hief zijn glas. “Proost.”

Diepe teugen werden genomen, en voldane zuchten geslaakt. Bruins haalde enige aantekeningen tevoorschijn.

“Het enige dat ik weet,” zei hij, “is dat er historische teksten boven water zijn gekomen die tijdens de Kruistochten door een zekere Solutius ergens in Egypte op de kop zijn getikt en mee terug naar Holland genomen. Hij heeft ze vertaald, maar toen bleek dat ze voor de Kerk op een of andere wijze een verschrikkelijke bedreiging vormden. Niemand weet waar ze sindsdien gebleven zijn, maar volgens professor Bosch van Brekenweert, die ik inmiddels heb gesproken, zijn er aanwijzingen dat ze in een kerk in Crooswijk zijn terechtgekomen. De rest heeft u misschien in de krant gelezen: ze zouden bij de afbraak van die kerk door twee studenten van de professor gevonden zijn. Kort daarna zijn ze allebei vermoord, en de historische teksten – aangenomen dat het die teksten inderdaad waren – zijn weer verdwenen, en in het bezit van de moordenaar, mogen we aannemen. Maar wat zijn het voor documenten? Wat staat er in, in vredesnaam?”

“Dat weet bijna niemand,” zei Roggeveen. “Solutius heeft, volgens de bronnen, in Egypte de hand weten te leggen op geschriften uit de tweede eeuw na Christus, en die in het Latijn en Nederlands vertaald. Een kopie van die vertaling is door zijn abt naar Rome gestuurd, dat is wel zeker. Daar was men dermate geschokt, dat de toenmalige paus Cemenus III de geschriften officieel veroordeelde, en iedereen die het zou wagen ze te verspreiden met allerlei vreselijke vervloekingen bedreigde. Solutius werd onmiddellijk naar Rome ontboden, maar we weten dat hij aan die oproep geen gevolg heeft gegeven, en zich uit de voeten heeft gemaakt. Zeer verstandig, want de Inquisitie had allerlei naars voor hem in gedachten. De vertalingen die hij heeft gemaakt zijn onder beheer van zijn abt gebleven, Dom Halewijn van

⁸ Excuses voor deze volledig gefantaseerde omschrijving, maar hier is de wens de vader van de gedachte. Naar de Rotterdamse componist Pieter Hellendaal is, gek genoeg, in werkelijkheid nog geen steeg genoemd, en het plein tussen de Doelen en de Schouwburg is natuurlijk niet een der mooiste, maar veruit het lelijkste plein van ons land, terwijl de Schouwburg, naar onze mening, met dynamiet opgeblazen behoorde te worden.

Honings, van de abdij van Terbregge. Wat er verder mee is gebeurd is iets, wat maar aan heel weinig mensen bekend is.”

Hij nam zijn glas op. “Die abt, waar ik het net over had, moet een wijs man zijn geweest. Hij wist dat hij de enige persoon ter wereld was, afgezien van enkele prelaten in het Vaticaan, die de inhoud van de Solutius-rollen kende, en was van oordeel dat hij die wetenschap moest delen met enkele vertrouwelingen, van wie hij meende dat ze tegen de inhoud van de teksten bestand zouden zijn, dus, zeg maar, discrete intellectuelen, vermoedelijk hoge geestelijken, net als hij. Zoals de domproost van de Laurenskerk in Rotterdam. Zo ontstond het Solutius Genootschap, ook wel bekend als de Broederschap van Damiate.”

“Dus,” onderbrak Bruins, “die wisten óók wat er in die documenten stond?”

“Ja, maar verder dus absoluut niemand. Het Genootschap stelde zich ten doel: de bewaking van de geschriften, met de opdracht ze nooit in de openbaarheid te brengen tot het moment aangebroken zou zijn dat de leden bij meerderheid van stemmen het tijdstip voor publicatie rijp zouden achten. Dat moment is echter nooit gekomen.”

Hij kuchte bescheiden. “Ik denk dat ik een van de weinigen ben die de geschiedenis van het Genootschap goed kennen. Het is een lange geschiedenis. De leden zijn steeds vooraanstaande Rotterdamse intellectuelen, geleerden en kunstenaars geweest. Dat b.v. Erasmus lid is geweest staat voor mij als een paal boven water. En ook Johan van Oldenbarnevelt.”

“Hè? Dus niet allemaal katholieken?” vroeg Bruins verbaasd.

“Beslist niet. Na de Reformatie telde het Genootschap ongeveer even veel katholieke als hervormde leden. We zien er vooraanstaande figuren in als de componist Hellendaal, de dichter Tollens, de astronoom van 't Hoff, en de laatste leden waren een katholieke architect en een gereformeerde dominee. Ik heb ze allebei goed gekend. De dominee was Zebedeus Torenraay, die nog bekend is geworden door de kerkscheuring van 1939, en die architect, wel...”

Roggeveen ledigde zijn glas, zette het neer en keek even voor zich uit. Toen hernam hij: “Die architect was mijn vader! Nu zult u ook begrijpen waarom ik me zoveel jaren zo intens met de geschiedenis van dat genootschap heb bezig gehouden. Het heeft eigenlijk mijn hele leven beheerst.”

“Ja, dat kan ik begrijpen,” mompelde Bruins. “U zei net dat ze de laatste leden waren. Bedoelt u soms dat ze niet meer...”

“Inderdaad. De geschiedenis van het genootschap eindigde in 1940, toen ze allebei, dus zowel Torenraay als mijn vader, om het leven kwamen, zonder dat ze mensen als opvolgers hadden aangezocht.”

“Zozo.” Bruins staarde nadenkend voor zich uit, en knikte toen naar de ober, die aan hun tafeltje was verschenen met een uitnodigende blik in de ogen.

“Ja, doe er nog maar twee.”

Hij keek Roggeveen onderzoekend aan. “Dus, als ik het goed begrijp, bestaat het hele genootschap niet meer? Waar zijn die documenten dan uiteindelijk gebleven? Op een of andere manier moeten ze toch in die Barbarakerk terecht zijn gekomen, waar ze door die twee onfortuinlijke studenten gevonden zijn. Hoe kunnen ze daar dan beland zijn?”

“Dat is volkomen onbegrijpelijk,” riep de oude geleerde uit. “Ze kunnen daar met geen mogelijkheid terecht gekomen zijn. Ik weet niet wat die studenten gevonden hebben, maar de Solutius Rollen zijn het zeker niet geweest. Dat bestaat gewoon niet!”

Bruins staarde hem aan. “Dat zou de zaak nog veel mysterieuzer maken. Maar hoe kunt u zo zeker weten dat het nièt die rollen geweest zijn?”

“Dat zal ik u zeggen. Op 14 mei 1940, tegen het middaguur, nam mijn vader mij mee naar de Laurenskerk, waar dominee Torenraay op ons wachtte. Toen we binnenkwamen stond hij juist een zwaar pakket in een grote koffer te stoppen, die daarna stevig op slot ging. Aan mij

stelde hij toen de vraag of ik die koffer in veiligheid wilde brengen. Ik moest hem bezorgen bij een zekere ouderling De Jong, die ergens in Schiebroek woonde. Zelf hadden ze, in de kerk, nog het een en ander te doen. Ik ging weg, met die koffer, en heb ze nooit meer teruggezien. Want een half uur later begon het bombardement. Torenkraay was toen nog in de Laurenskerk, en is daar omgekomen. Mijn vader is op straat, ter hoogte van het Middensteiger, door vallend puin bedolven... Ik zat toen thuis, aan de Crooswijkse Singel, dus in een wijk die gespaard is. Die koffer had ik nog, en ik heb hem een week of zo later inderdaad aan die ouderling kunnen geven. Tja... Vele jaren later, na de oorlog, heb ik hem nog eens opgezocht, maar hij bleek toen ook overleden te zijn. Wat kan er in die koffer hebben gezeten? Ik heb er eigenlijk nooit aan getwijfeld dat het de Solutius-documenten geweest zijn.”

Bruins dacht na. “Dus volgens u kunnen ze nooit in die Barbarakerk terecht gekomen zijn. Waar dan? Misschien hebben de nabestaanden van die ouderling ze wel.”

“Ik denk eerder de mensen van zijn kerkgenootschap,” zei Roggeveen. “Daar moet ik eerst nog even wat over vertellen. Weet u waar die dominee Torenkraay nogal bekend mee geworden is? Tenminste, in kerkelijke kringen?”

Bruins schudde het hoofd. “De recente kerkgeschiedenis is niet zo mijn terrein.”

“Hij werd eind dertiger jaren bekend,” hernam Roggeveen, “doordat hij zich afscheidde van zijn oorspronkelijke kerkgenootschap, de Oud-Apostolische Gomaristen in Hersteld Verband, onderhoudende Artikel 461. Reden was een controverser over, ik meen, de Ark van Noach. De vraag was of er ook pinguïns aan boord waren, omdat immers de hele aarde overstroomd was, dus ook Antarctica. En hoe had Noach dan die dieren aan boord weten te krijgen?”⁹ De ruzie daarover liep zo hoog op, dat Torenkraay besloot om, zoals dat heette, een ‘nieuw kerkverband te constitueren’. Dat werd de Grimmig Gereformeerde Gemeente. Het is altijd een kleine groepering gebleven, maar ze bestaan nog steeds.”

“Dat is interessant,” zei Bruins. “Dus die dominee Torenkraay heeft een eigen kerkgenootschap gesticht...” Hij dacht even na. “En u vermoedt dus, dat de Solutius documenten bij die mensen terecht zijn gekomen, en dat ze ze mogelijk nog steeds hebben?”

“Dat denk ik,” knikte Roggeveen. “Het zijn mensen die niet direct als olijke grapjassen bekend staan, en je komt er buitengewoon moeilijk mee in contact. Ik heb het ooit wel eens geprobeerd, maar zonder succes. Maar misschien lukt het u wel!”

“Ja, proberen moeten we het zeker,” vond Bruins. “En als het niet goedschiks kan, dan desnoods kwaadschiks, laat dat maar aan mij over. Waar kunnen we ze trouwens vinden, weet u dat toevallig ook?”

“Ik weet dat ze een kerkje hebben op de hoek van de Westersingel en Mathenesserlaan. Misschien kent u het? De Prinsessekerk. Het was een paar weken geleden nog in het nieuws door die beruchte blunderput, u weet wel, die parkeergarage die in het Museumpark wordt aangelegd, en waar allerlei ellende mee is. Door die aanleg zijn in dat kerkgebouw hier en daar scheuren in de muren ontstaan. Het zal nog een flinke schadepost opleveren. De huidige voorganger is een zekere dominee Andries Ellepijp. Hij staat bekend als een stroef en weinig toegankelijk iemand. Als we van hem informatie willen hebben vraagt dat een omzichtige en delicate aanpak.”

Bruins kreeg een idee. “Zou het dan niet het handigste zijn om gewoon een dienst van hem bij te wonen, en hem na afloop aan te schieten? Als hij ons onder zijn toehoorders ziet zitten kan hij toch moeilijk weigeren als wij hem iets willen vragen?”

“Het is de moeite van het proberen waard.” stemde Roggeveen in. “Maar ik waarschuw u wel dat de diensten van die kerk meestal een hele zit zijn. In een uurtje is het echt niet bekeken.

⁹ In werkelijkheid heeft er een kerkscheuring plaats gevonden omdat men het niet eens kon worden over de vraag of de slang in het Aards Paradijs werkelijk gesproken had, en van welke taal het reptiel zich had bediend.

Maar nou ja, dat moeten we er dan maar voor over hebben. Goed dan. Ik zal wel voor een rol pepermuntjes zorgen.”

“Waarom speciaal pepermuntjes?” informeerde Bruins.

“Weet u dat niet? Als bij protestanten de preek begint geven ze altijd pepermuntjes aan elkaar door. Dat is nu eenmaal gebruikelijk. Dus geen zuurtjes, toverballen of polkabrokken. Nee: pepermuntjes.”

“O. Nou goed. Laten we afspreken dat we elkaar daar dan zondag tegen tien uur voor de ingang van die kerk ontmoeten. De rest van de week zal ik thuis voor de spiegel oefenen om een zo gereformeerd mogelijk gezicht te trekken.”

* * *

Toen Bruins weer in zijn kantoor zat vroeg hij zich af waar hij aan begonnen was. Een dienst van de Grimmig Gereformeerde Gemeente bijwonen van wie weet wel een uur of twee, of nog langer... Maar ja, het was van het grootste belang eerst uit te zoeken waar die Solutius documenten waren gebleven. Waren ze na 1940 nu in katholieke of protestantse handen gevallen? In het laatste geval zat er achter de moorden iets heel anders dan wat hij oorspronkelijk had gedacht.

Hij haalde het telefoontoestel naar zich toe en belde het mobiele nummer, dat professor Bosch van Brekenweert hem had opgegeven.

“Ja, meneer Bosch? Met Bruins. Ik heb u iets te vragen. Uiteraard over de Solutius rollen. Hebt u ooit wel eens gehoord van een geheim Rotterdams genootschap, dat die rollen sinds de middeleeuwen tot ongeveer 1940 heeft bewaard en beschermd? Ik heb vanmiddag gesproken met een zekere dr. Roggeveen, misschien hebt u wel eens van hem gehoord. Welnu, hij is de zoon van een der laatste leden van dat genootschap, en hij was er nagenoeg zeker van dat ze na 1940 in het bezit van een of andere kleine protestantse kerk zijn gekomen. Dat klopt dus niet met uw verhaal, dat ze bij een pastoor in Crooswijk zijn beland.”

Het bleef even stil aan de andere kant. “Nee,” klonk toen de stem van Bosch van Brekenweert. “Nee, dat is inderdaad een heel nieuw verhaal. Zeer opmerkelijk. Het kan natuurlijk zijn dat mijn bron niet klopt. Dat zou betekenen dat pastoor Van Wijk mij destijds maar iets op de mouw heeft gespeld, maar wat zou hij daar dan mee hebben voorgehad? Bovendien rijst dan natuurlijk de vraag: stel, dat de rollen nièt in Crooswijk waren, wat hebben Swanenburg en Plasmans dan wèl gevonden? Het moet toch iets belangrijks geweest zijn, zo belangrijk dat iemand het nodig vond er een dubbele moord voor te plegen.”

“Het is buitengewoon raadselachtig,” beaamde Bruins. “Maar in elk geval wil ik eerst de voorganger van die protestantse kerk spreken. Dat is dominee Ellepijp van de Grimmig Gereformeerde Gemeente. Ik had gedacht om zondag een dienst bij te gaan wonen, samen met meneer Roggeveen, en de man na afloop eens even aan te spreken.”

“Ah juist... Hebt u bezwaar als ik ook meega?” vroeg Bosch. “Misschien zit u op het goede spoor, en ik op het verkeerde. In dat geval ben ik ook erg benieuwd wat die dominee te vertellen kan hebben. Trouwens: een dienst van de Grimmig Gereformeerde Gemeente bijwonen lijkt me sowieso een bijzondere ervaring.”

“Ik vind het prima,” zei Bruins. “We ontmoeten elkaar dan daar voor de deur. Uiterlijk tien uur. Wel, professor, tot zondag dan.”

Hoofdstuk 6. St. Albertus de Grote (14 november)

Het was rustig in het bijkantoor van de SUNIL Bank aan de Westblaak in Rotterdam, toen die morgen broeder Ariaccus van de orde der Maledictijnen er binnen stapte. Enkele uren geleden was hij op Schiphol aangekomen, en was van daar per trein naar Rotterdam gereisd. Op instructie van zijn superieur, Ignatio kardinaal De Spada, had de directeur van de Vaticaanse bank een rekening op naam van Ariaccus geopend bij de SUNIL Bank (een bank met een wat dubieuze reputatie inzake witwaspraktijken) en daarop tien miljoen euro gestort. In het vliegtuig was Ariaccus enkele keren bijna in de lach geschoten bij het idee dat hij nu, zij het dan tijdelijk, multimiljonair was, terwijl hij ooit de plechtige gelofte van Armoede had afgelegd.

Thans meldde hij zich aan het loket, legitimeerde zich, en informeerde of het geld beschikbaar was.

“Zeker, eerwaarde,” antwoordde de kassier, zonder ook maar in het minst te laten blijken dat hij het vreemd vond een geestelijke om een bedrag van tien miljoen euro te horen vragen.

“Wilt u het hele bedrag opnemen?”

“Op het ogenblik nog niet,” antwoordde Ariaccus. “Het kan zijn, dat ik het vanmiddag nodig heb, of morgen, of zelfs helemaal niet. Maar als ik het nodig heb, is het dan meteen beschikbaar?”

Het Centraal Station te Rotterdam bood anno 2007 een mistroostige aanblik. Het plein was herschapen in een enorme bouwput, en het imposante stationsgebouw was gesloten in afwachting van sloop. Terzijde, aan de kant van het Groothandelsgebouw, was een noodgebouw opgetrokken. Het uitzicht op het geheel vanuit het raam van restaurant Engels was dan ook weinig aangenaam.

Broeder Ariaccus wendde zich van het raam af, nam een teug uit zijn derde glas Spa Blauw, en vroeg zich af hoe lang hij nog zou moeten wachten op een boodschap, in welke vorm dan ook, van de geheimzinnige Kesselring. Hij keek op zijn horloge. Al ruim een uur zat hij hier nu. Het was precies twee uur, en een der obers kwam naar zijn tafeltje, een pakje in zijn hand. “Pardon meneer,” sprak hij. “Dit is voor u.” En toen Ariaccus hem verbaasd aankeek voegde hij eraan toe: “Ja ziet u, vanmorgen was hier een onbekende die mij honderd euro gaf om uit te kijken naar iemand met een kaal hoofd, donker pak en de krant *Osservatore Romano* bij zich. Nu, dat bent u dus duidelijk. Ik moest dan wachten tot precies twee uur, en u dan dit geven. Dat was alles. Nu, voor honderd euro wilde ik dat wel doen. Dus, alstublieft.” Hij overhandigde het pakje, en verwijderde zich weer. Ariaccus maakte het open, en wat hij verwachtte dat het zijn zou was het ook inderdaad: een mobieltje.

Geduldig wachtte de broeder tot het toestelletje zou gaan rinkelen, en inderdaad gebeurde dat spoedig. Hij bracht het aan zijn oor en mompelde: “Ja, hallo?”

Aan de andere kant klonk een stem, die zonder inleiding zei: “Verlaat het restaurant, beste vriend, en loop naar de tramhalte aan de overkant. Stap op lijn 7 richting Woudestein, en stap uit als ik u weer bel.” En de verbinding was verbroken.

Ariaccus stopte het apparaatje in zijn zak, stond op, en na zijn drie glazen Spa Blauw betaald te hebben verliet hij het etablissement.

Voor de ingang van het gigantische kantoorgebouw van Nationale-Nederlanden stelde hij zich bij de tramhalte op en wachtte geduldig. Het duurde even voor de tram kwam, maar uiteindelijk was hij daar dan toch, en kon de broeder instappen, waarna de tram zich weer in beweging zette, in oostelijke richting.

Ariaccus was niet geheel onbekend in Rotterdam, en wist na het passeren van het Oostplein dat de tram nu de wijk Kralingen in reed. Na Goudse Rijweg en Vlietlaan draaide de tram de Oudedijk op. Halverwege deze Kralingse verkeersader begon het mobieltje weer te pingelen. “Volgende halte uitstappen.” klonk de stem in zijn oor. “Oversteken en Rozenburglaan helemaal uitlopen. Aan het einde linksaf.”

De Rozenburglaan bleek een fraaie laan met stijlvolle eind-negentiende eeuwse huizen te zijn, maar broeder Ariaccus had daar geen oog voor. Aan het einde van de laan doemde de Kralingse Plas op, maar reeds rinkelde weer het mobieltje. “Linksaf, Park Rozenburg in,” hoorde hij. “U ziet mij zitten op het derde bankje. Man met zwarte hoed.”

Ariaccus betrad het park, en keek om zich heen. Een man met een zwarte hoed?

Toen zag hij hem. Hij glimlachte even, maar was weer ernstig toen hij op de onbekende afstapte.

Hoofdstuk 7. Eerste zondag van de Advent

Inspecteur D.J. Bruins stak met een zucht het achtste pepermuntje in zijn mond. Voor de zoveelste keer keek hij om zich heen, maar het interieur van de Prinsessekerk aan de Westersingel was dermate weinig boeiend dat hij daar snel mee klaar was: hoge, geheel witgekalkte muren zonder ook maar de geringste zweem van enige versiering of opsmuk. De kerkdienst van de Grimmig Gereformeerde Gemeente bleek inderdaad een hele zit. En er viel, zoals Bruins ook reeds had gevreesd, bitter weinig te lachen. Na een dreunend en met lange uithalen gezongen psalm 119, vers 119 (“*Alle goddelozen der aarde doet Hij weg als schuim*”) had dominee Andries Jonathan Ellepijp de kansel beklommen. Een magere, bleke man met een zware bril en zwart haar met een lineaalrechte scheiding. Hij had een lang gebed uitgesproken, en na het krachtige “Amen” had Bruins even gedacht, dat hiermee de preek zijn beslag had gekregen, maar toen bleek dat de voorganger daar nog mee moest beginnen. En dat was nu ruim een half uur geleden.

“O Gemeente!” galmde de stem. “Door onze zelfverbreking kunnen wij niet meer voor het voorhangsel staan! Onderkennen wij toch de doodsstaat van de mens! Ziet hoe valse leraren een vrije wil ten goede stellen! Als honden zullen zij tot hun uitbraaksel terugkeren!”

Voorzichtig boog Bruins zich naar Roggeveen en fluisterde: “U hebt er toch verstand van? Ik zit nu al een half uur te luisteren, maar waar gaat het nu eigenlijk over?”

“Precies weet ik het ook niet,” fluisterde de kerkhistoricus terug, “maar hij is ergens enorm verbolgen over, dat is wel duidelijk.”

Bruins zweeg, want een vrouw die in de bank vóór hen zat had zich omgedraaid en wierp hen een berispende blik toe. Ze droeg een stalen bril, had het haar in een knot en haar hoed, zo mijmerde Bruins afwezig, leek precies op die van zijn overgrootmoeder, zoals hij zich die van een oude, vergeelde foto herinnerde.

De toornige stem van ds. Ellepijp drong weer tot hem door: “De zondaar ziet zijn ellende en afval in zijn Verbondshoofd Adam! Streng maar rechtvaardig moge de Heer ons kastijden! Het voegt ons naar Zijn roede te smachten. Och, mocht Hij die tegen ons opheffen!”

Doch het einde kwam nu toch in zicht. Na de laatste vermanende exclamaties werd het slotlied opgegeven: *Heer Die alles weet en ziet*. Allen gingen staan. Het orgel zette dreunend in, en tot Bruins’ verrassing was de melodie warempel die van de bekende Ambrosiaanse lofzang: *Grosser Gott, wir loben Dich*, die hij uit zijn jeugd kende met de wat meer profane tekst: *Moeder, onze kraai is dood*.

Thans zong de gemeente op plechtige toon:

*Heer, Die alles weet en ziet,
Weet toch dat wij oprecht geloven:
Wij worden zalig, en anderen niet.
Open dus, na onze dood, bij U boven
De poort des Hemels naar ’t eeuwig licht,
En sla hem voor alle anderen dicht.*

*Hindoes en Moslims, die gaan naar de hel.
Eskimo’s, Zoeloes, Azteken, Chinezen,
Worden niet zalig, maar wij dus wel.
Wie niet gelooft wordt ter helle verwezen.
Doe de Roomsers er ook maar bij.
Iedereen dus – behalve wij.*

Na het wegsterven van de laatste orgelklanken sprak de dominee met uitgestrekte armen een zegenwens uit, in naam van de Almachtige (waarbij Bruins verstrooid zijn hand naar zijn voorhoofd bracht om een kruis te slaan, maar zich nog juist wist te herstellen). Vervolgens kwam iedereen met veel gestommel overeind, en begon het kerkgebouw geleidelijk leeg te stromen. De dominee had zich bij de buitendeur opgesteld, zodat iedereen die dat wilde hem nog kon groeten of een hand geven.

Bruins en zijn beide metgezellen bleven even wachten tot iedereen was vertrokken en stevenden toen op hem af. Ellepijp zag drie nette heren in donkere pakken voor zich (Bosch van Brekenweert had zelfs een streepjesbroek aangetrokken) die hij verder, voor zover hij wist, niet kende.

“Goedemorgen, broeders,” sprak hij vriendelijk. “U wilde mij nog ergens over spreken?”

“Heel graag, als u even tijd hebt,” zei Bruins. Hij stelde Roggeveen, Bosch van Brekenweert en zichzelf voor. “Wij zijn kerkhistorici, en doen onderzoek naar allerlei kleinere kerkgenootschappen, zoals het uwe. We willen graag wat bijzonderheden hebben over de stichter van uw kerk, de vroeger zo bekende dominee Torenkraay.”

“O juist... Ahem... Nu, goed. Als het niet te lang duurt kan ik daarin bewilligen,” zei Ellepijp, op zijn horloge kijkend. “Volgt u mij naar de consistoriekamer.”

“Dat is verder alles wat ik u kan zeggen, broeders.” Dominee Ellepijp had zijn bezoekers een exposé gegeven van het kerkelijke conflict, dat in 1939 ds. Torenkraay er toe had gebracht zich van zijn kerk af te scheiden en de Grimmig Gereformeerde Gemeente op te richten. “U weet wellicht dat een jaar later onze stichter om het leven is gekomen tijdens het bombardement van 14 mei 1940, toen hij zich in de Laurenskerk bevond.”

“Dank u.” Bruins haalde diep adem. “Wat ons nu met name interesseert is het volgende. Dominee Torenkraay was ook het laatst overgebleven lid van een zeer geheim genootschap, waarvan verschillende prominente intellectuele Rotterdammers deel hebben uitgemaakt, en waarvan de geschiedenis tot ver in de middeleeuwen teruggaat. Zegt de naam Solutiusgenootschap u iets?”

Ellepijp werd nog wat bleker dan hij al was. “De Here sta ons bij... Bent u daarom hier?”

“Ja. Uw informatie is van het grootste belang,” zei Bruins ernstig. “We zijn niet alle drie kerkhistorici, alleen deze beide heren. Ik ben inspecteur van politie, en ik onderzoek twee gevallen van moord, waarvan ik inmiddels weet dat ze met de zogenaamde Solutius-rollen te maken hebben. Wellicht heeft u er wat over in de krant gelezen. Ze zouden bij de afbraak van de Barbara kerk gevonden zijn, maar we weten nu dat dat buitengewoon onwaarschijnlijk is. Waar zijn die rollen dan wel? Onze gedachte was dat Torenkraay ze aan uw kerkgenootschap zou kunnen hebben toevertrouwd. Is dat zo?”

Ellepijp aarzelde zichtbaar, maar knikte toen kort. “Inderdaad.”

Roggeveen en Bosch van Brekenweert waren rechtop gaan zitten.

“U hebt ze? Waar zijn ze dan? Zijn ze hier?” vroeg de professor, zijn stem met moeite in bedwang houdend.

“Ze zijn hier, en toch ook weer niet,” sprak de dominee cryptisch. “U brengt mij in een moeilijke positie, heren. Enerzijds heb ik zwijgplicht, anderzijds mogen er natuurlijk geen mensenlevens nodeloos worden geofferd... Dat kan nooit met de wil van de Almachtige stroken... Als u mij plechtig en op uw erewoord belooft dat de plaats waar de rollen liggen geheim zal blijven, en de inhoud nooit onthuld zal worden, wil ik zien wat ik doen kan om u te helpen.”

“Kent u trouwens de inhoud?” vroeg Roggeveen, die niet in staat was zijn nieuwsgierigheid te bedwingen.

Ellepijp zette zijn bril af en verborg zijn gezicht in zijn handen. Zo bleef hij even zitten.

Eindelijk richtte hij zich weer op en fluisterde: “Ja. Het is mij bekend wat er in staat. Ware ik

niet door een eed gebonden de documenten te beschermen, dan zou ik ze reeds lang geleden hebben vernietigd. De Christelijke wereld zou dit niet kunnen verdragen. Geen enkele Christelijke kerk. Ook niet de paapse!”

“Hm. Zou het geen goed idee zijn,” opperde Bruins, “als u ze aan mij gaf? Ik garandeer u dat ze dusdanig veilig opgeborgen zouden worden dat geen enkele onbevoegde er ooit nog bij zou kunnen.”

De dominee dacht na. “U brengt mij wel in verzoeking... Mag ik dat doen?” Hij zweeg, en kwam toen tot een besluit.

“Het zij zo. Maar het kan even duren voor ik de documenten daadwerkelijk in handen heb. Ik kan er momenteel niet bij.”

“Waarom niet? Zijn ze niet hier in het gebouw?” vroeg Bosch van Brekenweert, die nog steeds op het puntje van zijn stoel zat.

“Ja en neen. Ik zal het u uitleggen.” Nu Ellepijp eenmaal een beslissing had genomen leek het wel of hij er nèt iets minder somber uitzag. “U weet natuurlijk dat hier vlakbij, in het Museumpark, een enorme parkeergarage wordt aangelegd. Hier aan de overkant, zo’n beetje. En ook dat er met die aanleg onvoorstelbare fouten zijn gemaakt. Een van de gevolgen is het optreden van scheuren in de muren van onze kerk. Toen u hier kwam heeft u kunnen zien dat de toren thans in de steigers staat. Momenteel mag dan ook niemand die toren in. Dat is verboden door Bouw- en Woningtoezicht. Het is te gevaarlijk geworden.”

De ogen van Bosch van Brekenweert begonnen te glanzen. “Dus in die toren...”

“Ja. Het archief van onze kerk is in de torenkamer ondergebracht. Maar de toren is op het ogenblik dus ontoegankelijk. Pas als de situatie weer veilig is zou ik er terecht kunnen. Dus daar, in een speciale ijzeren kast, bevinden zich de Solutius-documenten!”

“We zijn u heel dankbaar,” zei Bruins. “Ik ga zo spoedig mogelijk een vergunning bij de gemeente regelen om toegang tot uw torenkamer te krijgen. Daarna zal ik contact met u opnemen.”

Hij stond op, en de anderen volgden zijn voorbeeld. Hij drukte Ellepijp de hand. “Dus, tot spoedig ziens hoop ik, dominee, en nogmaals dank voor uw medewerking.”

Hoofdstuk 8. Eerste zondag van de Advent ('s avonds)

Het was even over achten, diezelfde avond. Bruins had juist koffie gezet en in zijn gemakkelijke stoel onder de schemerlamp plaats genomen met een van zijn geliefkoosde historische romans (*De Schaapherder* van Oltmans). Bovendien had hij een CD opgezet met het Twintigste Pianoconcert van Mozart. Hij had geen idee hoe het er later in de Hemel aan toe zou gaan, mocht hij daar ooit belanden, maar meer dan dit verlangde hij eigenlijk niet. Lang echter duurde deze paradijselijke toestand niet. Het doordringende geluid van de deurbel weerklonk. Bruins mompelde iets ondrukbaars, legde zijn boek terzijde en begaf zich met tegenzin naar de voordeur om open te doen.

Hij schrok even toen hij zijn bezoeker zag, die in het duister van de decemberavond een nogal spookachtige indruk maakte: een magere, geheel in het zwart geklede man met een glimmend kaal hoofd. De man glimlachte.

“Inspecteur Bruins? Goedenavond. Ik moet u dringend spreken. Het gaat over de Solutiusrollen. Zou ik even binnen mogen komen?”

De man sprak behoorlijk goed Nederlands, maar was onmiskenbaar een buitenlander.

“Natuurlijk,” zei Bruins verbaasd. “Komt u verder. Hang uw jas maar hier aan het haakje. Wilt u koffie?”

“Graag. Laat ik me eerst even voorstellen. Ik ben broeder Ariaccus van de orde der Maledictijnen. Vorige week ben ik hier uit Rome aangekomen met de opdracht de Solutiusrollen op te sporen, waar u inmiddels alles van weet.”

“Nou, alles is overdreven,” zei Bruins. “Ik heb nog altijd niet het flauwste idee wat er in staat. Ik weet eigenlijk alleen dat ze bestaan. Toevallig ben ik er pas vandaag achter gekomen waar ze waarschijnlijk liggen.”

Ariaccus, die inmiddels was gaan zitten, liet niets van zijn verrassing blijken. “Als u dat inderdaad weet kunnen we elkaar van veel nut zijn, inspecteur. Ik heb er veel voor over om de rollen in handen te krijgen, en ik kan u in ruil vertellen wie de moordenaar is die u zoekt!”

Bruins staarde zijn bezoeker aan. “Wàt!? U wéét wie die twee studenten heeft vermoord? Wie dan?”

“Het is dezelfde man,” verklaarde Ariaccus, “die geprobeerd heeft het Vaticaan te chanteren voor tien miljoen euro. Voor dat bedrag heeft hij ons de rollen te koop aangeboden, en als we dat zouden weigeren zou hij ze publiceren, wat voor de Kerk onvoorstelbare schade zou opleveren. Echter had ik reeds vanaf het begin het sterke vermoeden dat we met een bedrieger te maken hadden. Ik zal het u uitleggen. Kan ik er dan van op aan, dat u mij de plek onthult waar de echte documenten zich bevinden?”

Bruins aarzelde even een halve seconde. Wat hij van de Maledictijnen wist, was dat ze nog erger dan de Jezüeten waren. Er hing een reputatie van een zekere onbetrouwbaarheid omheen, maar hij kon niet inzien wat voor kwaad het zou kunnen. Misschien was het zelfs wel een mooie oplossing als de documenten naar Rome verdwenen. Dan was iedereen er van af.

“Akkoord,” zei hij. “Ik ben een en al oor. Wilt u suiker en melk in de koffie?”

“Nee. Hoe zwarter hoe beter,” zei Ariaccus ernstig. “Hoor toe, inspecteur. Nadat de ongelukkige heren Plasmans en Swanenburg waren vermoord zijn de documenten, die ze gevonden hadden, door de moordenaar gestolen. Kort daarna kregen we in het Vaticaan een brief van iemand die zich Kesselring noemde. Hij maakte zich bekend als bezitter van de documenten en chanteerde ons dus daarmee. Als bewijsstuk stuurde hij een kopie mee van een bladzijde van de rollen. Nu weet u wellicht dat de abt van Solutius destijds een afschrift van diens vertaling naar Rome heeft gestuurd, die daar tot op de huidige dag in een zeer geheime afdeling van het archief wordt bewaard. Dus, om te controleren of de ontvangen

kopie inderdaad klopte met de ons bekende tekst ben ik ze met elkaar gaan vergelijken. Nu, ze stemden precies overeen.”

“Juist. Maar dan moet hij dus toch wel degelijk die tekst van Solutius in zijn bezit gehad hebben?” vroeg Bruins, doch Ariaccus schudde glimlachend het kale hoofd.

“Integendeel. Stel u voor, dat ik een stuk tekst schrijf, en u schrijft dat over, dan zie je toch ogenblikkelijk een verschil? We hebben ongetwijfeld allebei een volkomen verschillend handschrift! Als er van de tekst van Solutius destijds een afschrift is gemaakt, ziet dat er *anders* uit dan het origineel. Je zou dus juist een heel ander handschrift verwachten, en zelfs al zou Solutius zèlf het afschrift gemaakt hebben, dan nog zie je verschillen, dat kan toch niet anders? Nu, toen ik de fotokopie vergeleek met het Vaticaanse afschrift zag ik onmiddellijk dat ik te maken had met een identieke fotokopie, dus een kopie van ons *eigen* exemplaar! Die ‘Kesselring’ moet dus *in het Vaticaan* ooit een kopie gemaakt hebben van ons afschrift, en heeft dus de Solutiusrollen, althans de originele vertaling, helemaal niet in zijn bezit! De vraag rijst dan onmiddellijk hoe hij dat heeft kunnen doen: hoe is hij er in geslaagd een stuk te kopiëren dat zich bevindt in een vertrek waar je alleen met speciale pauselijke toestemming binnen kunt komen? Daar is achter te komen. U moet weten dat iedereen die daar naar binnen mag, verplicht is zijn naam en functie in een speciaal register te noteren. Ik heb dat register dus aandachtig doorgelezen om te zien wie daar allemaal instonden. Er stond natuurlijk geen Kesselring bij, maar wel de naam van een man, die zo’n twintig jaar geleden als maledictijn tijdelijk stage heeft gelopen in het Vaticaan Archief. Later is hij uitgetreden, en heeft als kerkhistoricus gewerkt in Leuven en Den Bosch. Momenteel is hij professor in Tilburg, en de vermoorde personen waren allebei studenten bij hem. Ik herkende meteen zijn naam: namelijk dezelfde naam die ik ook in het krantenartikel over de moordzaak in Kralingen had gelezen!” Even bleef het stil. Toen schudde Bruins verbijsterd het hoofd. “Allemachtig. Dus die Kesselring is niemand minder dan...”

“Dan professor Bosch van Brekenweert,” knikte Ariaccus. “De rest was gemakkelijk. Hij had geëist dat ik hem hier in Rotterdam tien miljoen euro zou overhandigen. Met een mobiel telefoontje dirigeerde hij me naar park Rozenburg, waar ik hem heb ontmoet. Ik heb hem toen in alle kalmte verteld dat ik wist wie hij was, en dat zijn documenten alleen maar fotokopieën waren van die van ons. Ik heb dus de rollen omgedraaid, en hem bedreigd bij de politie aan te geven, tenzij hij *ons* alsnog de echte Solutius-rollen kon bezorgen. Ik zou er dan verder de politie buiten houden, maar was nooit van plan die belofte gestand te doen,” besloot Ariaccus schaamteloos.

Even bleef het stil. Toen prevelde Bruins voor zich heen: “Allemachtig! Bosch van Brekenweert! Wie had dat gedacht... Dus dat hele verhaal dat hij me toen vertelde over een vroegere pastoor van de Barbarakerk, die de Documenten van een geheimzinnige vreemdeling zou hebben gehad, heeft-ie van A tot Z uit zijn duim gezogen. Hij had in werkelijkheid helemaal geen idee waar ze wèl lagen, maar... wacht eens even!”

Bruins was opgesprongen. “Bij het gebeente van de heilige Bonifatius! Hij weet nu wèl waar de rollen liggen! Sinds vanochtend! We waren in de Prinsessekerk aan de Westersingel, en daar liggen ze! In de torenkamer!”

Voor het eerst verloor Ariaccus zijn onverstoorbaarheid.

“Maar waarom hebt u dan niet...”

“We konden er niet bij! Die toren staat net wegens bouwvalligheid in de steigers, en je mag er niet zonder toestemming van de gemeente in,” verklaarde Bruins. “Maar daar zal Bosch van Brekenweert zich weinig van aantrekken. Kom, als de bliksem! We hebben geen tijd te verliezen!”

In volle vaart stuurde Bruins zijn voorhistorische Kever door het duister van de herfstavond over de Blaak, richting Eendrachtsplein.

“Laten we hopen, mompelde hij, “dat hij ons niet vóór is geweest, anders zien we hem nooit meer terug, en kunnen jullie een nieuwe chantagebrief verwachten.”

Ariaccus leek zich echter opvallend weinig zorgen te maken.

“Zo gemakkelijk zal dat niet lukken. De documenten mogen niet zomaar door een onbevoegde worden meegenomen. Dat is in 1230 door paus Cementus III verboden, met een plechtige vervloeking, en een bedreiging met een tekst uit Ezechiël!”

Bruins wierp hem een korte, achterdochtige blik toe. “Nou en? Dacht u soms dat Bosch van Brekenweert zich daardoor zal laten weerhouden? Het zal hem toch een biet zijn wat een of andere paus uit de dertiende eeuw heeft uitgevaardigd? Hij lijkt me niet iemand, die zich van wat voor vervloeking ook iets zal aantrekken.”

“We zullen zien,” zei Ariaccus droog. “Mijn ervaring is, dat het niet altijd verstandig is om eeuwenoude waarschuwingen te negeren.” Hij zweeg even en tuurde door de voorruit.

“We zijn er bijna, nietwaar? Hoort u ook wat ik hoor?”

“Wat? Wat is er te horen? Die sirenes bedoelt u?”

Inderdaad klonken door de nachtelijke duisternis de onmiskenbare signalen van brandweer- en politiewagens.

“Hm. Er is iets ernstigs gebeurd. Hier vlakbij, kennelijk,” prevelde Bruins. “Ik hoop dat we wel kunnen doorrijden...”

Maar dat ging niet gemakkelijk. Op de hoek van Eendrachtsplein en Westersingel stond een politieagent het verkeer te regelen. Achter hem stonden diverse voertuigen met fel flikkerende zwaailichten. Vanuit de verte klonken geluiden die erop duiden dat nog meer brandweerwagens en andere hulpdiensten in aantocht waren.

Een vreselijke gedachte schoot door Bruins heen.

“Bliksems! Het zal toch niet die kerk...”

Hij stuurde zijn wagen de stoep op, en beide mannen stapten uit. Bruins schoot onmiddellijk op een der politiemannen af, die de wacht hielden bij een met rood-wit lint aangebrachte afzetting, en legitimeerde zich.

De agent salueerde beleefd. “Wat er aan de hand is, inspecteur?” Hij wees achter zich. “De kerk. Een uur geleden ongeveer is de toren ingestort. Hij was bouwvallig geworden door de aanleg van die blunderput verderop. Dus zo verrassend is het niet. Maar ik hoor net dat er aanwijzingen zijn dat er iemand binnen was, hoewel dat verboden was. Men is nu in het puin naar eventuele slachtoffers aan het zoeken. Maar hopelijk is het loos alarm.”

Maar dat was het niet. Uit het verwoeste gebouw zag Bruins vier gehelmde figuren naar buiten komen, voorzichtig tussen het puin door stappend, een brancard tussen zich in dragend. Daarop een met een wit laken bedekte gestalte.

Terwijl Ariaccus discreet bleef wachten stapte Bruins op het viertal af. Ariaccus zag hem even met de mannen praten, en toen een korte blik onder het laken werpen. Daarna keerde hij weer terug.

“Is het...” begon de broeder, en Bruin knikte.

“Ja,” mompelde hij. “Het is Bosch van Brekenweert. Hij is dood.” Hij haalde de schouders op. “We kunnen hier weinig meer uitrichten. Laten we maar gaan.”

Een half uur later was Bruins weer thuis. Onderweg had hij broeder Ariaccus op de Coolsingel afgezet, bij het Atlantahotel, waar de Maledictijn logeerde, na hem beloofd te hebben contact met hem op te nemen zodra hij wist of er van het archief in de torenkamer nog iets was teruggevonden, in het bijzonder natuurlijk een kleine metalen kast, met als inhoud: de Solutius rollen.

De hele verdere weg terug naar huis was er nog iets dat hem voortdurend dwars zat. Dat was de opmerking die Ariaccus op de heenweg had gemaakt over de plechtige vervloeking door paus Cimentus III van iedereen die het zou wagen onbevoegd de hand op de verboden geschriften te leggen. Was Bosch van Brekenweert daar, in de moderne 21^e eeuw, nog het slachtoffer van geworden? Bruins slaagde er niet in deze gedachte van zich af te zetten, hoewel hij zich voorhield: “Onzin. Hij heeft gewoon pech gehad.”

Hoofdstuk 9. “De Boeken werden geopend”

In de namiddag van de volgende dag belde Bruins vanuit het hoofdbureau van politie aan het Haagseveer met een nummer in Zwijndrecht.

“Hallo, meneer Roggeveen? U spreekt met Bruins. Ik heb goed nieuws. Vanochtend is in de puinhopen van de Prinsessekerk de archiefkast gevonden, waarin de Solutiusdocumenten zouden moeten zitten. Toen we hem open hadden gekregen bleek de inhoud nagenoeg onbeschadigd! En die inhoud is een fraai bewerkt kistje. Een mooi staaltje van middeleeuws ambachtelijk vakmanschap, prachtig houtsnijwerk en zo. We hebben dat kistje door een expert laten openmaken, om de zaak niet te beschadigen, en ik heb nu een aantal stokoude, handgeschreven perkamenten voor me liggen. Sommige in het Latijn, andere in middeleeuws Nederlands. Ik zou u willen vragen om ze hier te komen bekijken. Zelf kan ik het nauwelijks ontcijferen, maar ik ben natuurlijk wel razend benieuwd wat er in staat. Kunt u even langs komen?... Ja?... Hoe laat?... Dus over een uurtje kunt u hier zijn? Dat is geweldig. Tot straks dan.”

Opgewonden legde Bruins de hoorn neer. Nog een uurtje, en dan zou eindelijk onthuld worden waar de hele Christelijke wereld, de katholieke kerk voorop, nu al eeuwen en eeuwen beducht voor was geweest, en wat beschouwd werd als een grotere bedreiging dan wat voor ketterij of dwaalleer ook. Hij dwong zichzelf rustig achter zijn bureau te blijven zitten, en niet te gaan lopen ijsberen. Even iets doen om zijn gedachten af te leiden. Kijk, daar lag het toto-formulier van zijn sigarenboer. *Excelsior-Ajax*, wat daarbij nu eens in te vullen? Koelbloedig kruiste de inspecteur een 1 aan. Vorig jaar was zijn neefje bij Excelsior vertrokken, en naar die club op Zuid overgestapt, dat was een gevoelig verlies, maar goed, met Ajax ging het ook niet echt geweldig. Hij zag de wedstrijd van aanstaande zondag vol vertrouwen tegemoet. Hij legde het formulier terzijde en nam wederom een van de oude geschriften ter hand in een poging om iets te lezen, maar van zijn vroeger op school geleerde Latijn had hij dermate weinig onthouden, dat het onbegonnen werk was. Het wachten was op deskundige hulp.

* * *

Met ogen die schitterden van opwinding had dr. A. Roggeveen in een voor Bruins onbegrijpelijk hoog tempo alle documenten schijnbaar moeiteloos gelezen. Tot verbazing van de inspecteur was hij tijdens dat lezen herhaaldelijk in de lach geschoten, en af en toe schudde hij het hoofd in vrolijke verbijstering. Tenslotte leunde hij achterover en zette zijn bril weer op, die hij tijdens het lezen, zoals veel bijziende mensen doen, had afgezet.

“Wel?” vroeg Bruins, wiens nieuwsgierigheid door Roggeveens uitingen van vrolijkheid nog aanmerkelijk was toegenomen. “Was het zo leuk allemaal? Ik had iets heel dramatisch verwacht. Ik had begrepen dat de hele Christelijke wereld er door aan het wankelen kon worden gebracht, dus dan denk je aan allerlei afgrijpselijke onthullingen. Maar u lijkt mij niet erg onder de indruk.”

Roggeveen antwoordde niet dadelijk. Zijn gezicht was weer ernstig geworden, en hij keek peinzend voor zich uit. Toen zei hij: “Afgrijpselijk? Misschien toch wel voor een hoop mensen. Er is iets, wat sinds de vroegste tijden door de kerk, dus de officiële kerkelijke leiders en machthebbers, zowel Christenen als Moslims, ongeacht van welke stroming of richting, tot op de dag van vandaag méér is gevreesd dan de ergste ketterij, de meest vernuftige antigodsdienstige theorie of dwaalleer, dan zelfs de ergste atheïstische boeken of pamfletten. En dat iets is: humor! Tegen het echte, onverbiddelijke, orthodoxe geloof is humor het enige wapen dat inderdaad iets teweeg kan brengen. Duizenden jaren is de Kerk dáárvor het meest bang geweest... Herinnert u zich nog de Nationale Bijbelquiz, van een paar weken geleden?”

Daarin kwam ook de vraag voor hoeveel plaatsen er in het Evangelie zijn waarin Jezus lacht. Het juiste antwoord was: nul. En je kunt je ook moeilijk voorstellen dat dat wèl het geval zou zijn geweest. Tenslotte is het een zeer dramatisch verhaal, dat eindigt met vreselijk lijden en een afschuwelijke dood. Daar passen geen grappen bij. Maar stelt u zich nu eens voor, dat u zou lezen, dat er een heel goede verklaring voor die gewelddadige dood zou zijn, namelijk deze: dat Jezus de gewoonte had om, overal waar hij kwam, de wijn, die de mensen in huis hadden, in water te veranderen, wat de Joden tenslotte zó razend maakte dat ze de Romeinen er toe wisten te bewegen hem te laten kruisigen. Hoe zou dat bij gelovigen overkomen?” Bruins schoot in de lach. “U gaat me toch niet vertellen dat dát in die geschriften daar staat?” “Wel degelijk. U begrijpt het gevaar: op slag neem je het verhaal over de verandering van wijn in water, of andersom, niet langer serieus. Zoiets ondermijnt het geloof. Heus, hoe fanatieker het geloof, hoe minder plaats voor humor. Denkt u maar aan die rellen in Islamitische landen om die Deense cartoons, waarin wat grappen over de Profeet werden gemaakt. Hele ambassades werden in brand gestoken, Deense vlaggen verbrand, straten vol tierende menigten... Vanaf zijn vroegste bestaan is de Kerk beangst voor grappen geweest. Daarom werden er in het Nieuwe Testament ook maar vier evangeliën opgenomen. De rest werd verboden. En er was een flinke rest. Het allerstrengste verbod gold voor het zogenaamde Lazarus-evangelie. Het is nooit teruggevonden, en ook is het nooit helemaal zeker geweest wie het geschreven heeft. Sommige historici denken dat een heremiet, genaamd Quibus Stupidius Maximus is geweest. Maar het is nooit bewezen... tot vandaag!”

Hij legde zijn hand op de documenten. “Wat we hier hebben kan niets anders zijn dan het Lazarus-evangelie! Geen twijfel mogelijk. Althans, de vertaling, die Solutius van Hoboken ervan heeft gemaakt. En wat meer is: een apart geschrift met aanwijzingen waar de oorspronkelijke historische rollen te vinden zijn! Ik beschouw dit als de grootste historische ontdekking van deze eeuw!”

Bruins was nog niet geheel overtuigd. “Dus al die pauselijke verboden en vervloekingen hadden alleen betrekking op een verhaal, waarin de figuur van Christus van de vrolijke kant wordt bekeken... Dat is toch niet zó rampzalig? Of wel?”

“Ja,” zei Roggeveen beslist. “Voor de mensen uit de Oudheid en Middeleeuwen was God een volkomen reële opperste machthebber, een vreeswekkende tiran, net als andere vorsten uit die tijd, die om het minste of geringste de meest vreselijke straffen op zondaren deed neerdalen. Het Oude Testament staat er vol van. Bij de profeten komt geen woord zo vaak voor als ‘straf’. Wat kun je als mens dan doen? Ervoor zorgen dat God niet boos wordt. Dan is het ook geen wonder dat je hevig van streek raakt als je merkt dat er mensen zijn die met God en geloof onbekommerd de draak steken. Je ontsteekt dan in een woede, die ten diepste voortspruit uit niets anders dan angst. Angst voor een ongenadige straf. Met name in de Middeleeuwen is die angst bijna tastbaar... angst voor rampen, die ook herhaaldelijk daadwerkelijk plaatsvonden. Denk aan de Zwarte Dood, die hele landstreken bijna ontvolkte. Stel, dat er dan ineens een verhaal opduikt, waarin te lezen valt dat Jezus Lazarus weer uit de dood heeft opgewekt, om geen andere reden dan dat Hij nog tienduizend zilverlingen van hem tegoed had... Zoiets kwam oneindig veel harder aan dan nieuwe theorieën over erfzonde en vrije wil, aflaten en wat al niet. Ja, u lacht er om, maar u zult vanaf nu het verhaal over de opwekking van Lazarus nooit meer ernstig kunnen beluisteren. Een geleerde theorie kan tegengesproken, weerlegd, of zelfs keihard genegeerd worden, zoals de evolutie-theorie door Knevel-aanhangers. Maar tegen humor is uiteindelijk niets bestand.”

Bruins krabde zich de schedel. “Misschien hebt u wel gelijk. Maar Solutius dan? Hij heeft dat allemaal zitten vertalen. Wat vond hij er dan zelf van?”

“Ik heb het sterke vermoeden,” zei Roggeveen, “dat hij zich er ook niet goed raad mee wist. Ongetwijfeld waren zijn eigen eruditie en intellect groot genoeg om bestand te zijn tegen allerlei grappen en grollen uit de vroege Christenheid, maar hij besepte ook dat de Kerk geen

pardon zou kennen als hij hiermee openlijk voor de dag zou komen. Wat zou hem dan te wachten staan? De Inquisitie was wel het minste. Tenslotte vond hij de moed zijn abt in vertrouwen te nemen. U weet hoe dat afliep. De abt liet de vertaling van Solutius kopiëren en zond de kopie naar Rome. En het antwoord van Rome... zit hierbij!”

Hij nam een der documenten ter hand. “Het is ongetwijfeld die abt geweest, Dom Halewijn van Honingen, die dit prachtige kistje heeft laten maken. Ik denk dat de monniksfiguur die op het deksel is afgebeeld niemand anders is dan hijzelf. Wat hij erin opgeborgen heeft zijn niet alleen de Solutius-vertalingen, maar ook de hele correspondentie met het Vaticaan, en wat mededelingen over de verder levensloop van Solutius. Nu, hier is de reactie van het Vaticaan op het toegezonden afschrift. Het is de officiële, plechtige vervloeking door de paus persoonlijk, Cements III, van iedereen die er hoe dan ook aan zou meewerken dat er iets van dat Lazarus-evangelie ooit in de openbaarheid zou komen. Hij gebruikt daarvoor een passage uit het Oude Testament, en wel Ezechiël 13, vers 14. Hoe die tekst luidt zou ik uit mijn hoofd niet weten. U hebt zeker geen bijbel bij de hand? Nou ja, dat zoek ik thuis wel even op.”

Bruins dacht even na. “Al met al weten we eigenlijk nog steeds niet waar Solutius de originele rollen gelaten heeft, dus van die Stupidius Maximus. Of wel? Staat dat er ook soms ergens in, in die documenten?”

“Jazeker. Eigenlijk vind ik dat, persoonlijk, nog de meest interessante ontdekking. Hier staat het...” Roggeveen had een ander stuk perkament ter hand genomen. Zijn stem trilde enigszins. “Dit is door Halewijn van Honingen, abt van Terbregge, persoonlijk geschreven en gezegd. En hij schrijft hier, hoe Solutius dat geheim mee in zijn graf heeft genomen, in letterlijke zin. Met andere woorden: het kan haast niet anders of de rollen liggen in zijn graf! En de plaats van dat graf... Wel, die staat hier precies beschreven!”

Bruins was opgesprongen, en keek over de schouder van Roggeveen mee naar de prachtige middeleeuwse akte.

“Waar dan? Waar ligt-ie begraven? Hier in de buurt?”

Roggeveen aarzelde. “Hij is, zo staat hier, buiten de stad Rotterdam begraven, maar u moet wel bedenken dat Rotterdam toen een heel klein plaatsje was. Het zou best kunnen dat de juiste plek momenteel ruimschoots binnen de stadsgrenzen ligt. Ik zal naar het archief moeten, waar ze over plattegronden uit die tijd beschikken. Of we uiteindelijk exact de juiste plek kunnen terugvinden weet ik niet zeker. Dat zal niet meevallen. Maar ik wil het in elk geval proberen. Als het lukt laat ik het u natuurlijk weten.”

Hoofdstuk 10. St. Urbanus (19 december)

“Het staat wel vast,” zo typte Bruins enkele weken later op zijn tekstverwerker, “dat de moord op Pieter Plasmans en Bart Swanenburg een tweeledig doel had: Bosch van Brekenweert had voor zijn chantage-oogmerken ten eerste de publiciteit nodig, die gepaard ging met de vondst van de gefingeerde historische stukken, die hij zelf had vervaardigd op basis van de in zijn bezit zijnde fotokopie van het Vaticaanse exemplaar van de Solutius-vertaling, en vervolgens zelf ook had begraven bij de af te breken Barbarakerk. Voor de buitenwereld moest vaststaan dat de beide studenten een onschatbaar historisch document hadden gevonden, dat daarna weer door de moordenaar was ontvreemd. Op de tweede plaats was het belangrijk de slachtoffers het zwijgen op te leggen, omdat ze waarschijnlijk anders spoedig ontdekt zouden hebben dat ze nepdocumenten in handen hadden. Graag had ik de dader zijn gerechte straf zien ondergaan: voor de gehele rest van zijn leven opgekluisd in een vunzige kerker in een van Harer Majesteits gevangenissen, op water en brood, met de hele dag muziek van Gordon, Ali B en andere vaderlandsche artiesten. Maar aangezien de moordenaar bij zijn zoektocht naar de echte Solutius-geschriften om het leven is gekomen, beschouw ik de zaak verder als afgesloten.”

De inspecteur stak op zijn gemak een fikse bolknak op. Daarna voegde hij, na enig nadenken, nog een passage aan zijn verslag toe.

“Een paar dagen na de dood van Bosch van Brekenweert heb ik nog afscheid genomen van broeder Ariaccus, die weer terugging naar Rome. Hij had mij gevraagd de Solutius-documenten mee te mogen nemen, maar na rijp beraad meende ik dat verzoek te moeten afwijzen. Reden: bijna 800 jaar zijn de geschriften hier in Rotterdam bewaard door prominente en illustere stadgenoten. Ik vind daarom dat ze hier thuishoren, en ook moeten blijven. Waar precies, daar ben ik nog niet helemaal uit. Maar ik heb hem de stellige verzekering gegeven dat ze achter slot en grendel zouden blijven. Ariaccus legde zich hier tamelijk gemakkelijk bij neer. Toen ik opmerkte dat we in elk geval het Vaticaan tien miljoen euro bespaard hadden zei hij, tot mijn verbazing, dat hij het geld al had overgemaakt naar een Stichting, die zich bezig houdt met het lot van weeskinderen in Soedan. Het Vaticaan, zo verklaarde hij luchtig, had toch geld genoeg, en had dit bedrag reeds afgeschreven. Toen ik vroeg of hij daardoor geen last met zijn superieuren kon krijgen, haalde hij de schouders op. Hoogstens, zo zei hij, kon hij de orde worden uitgezwiept, maar dat verwachtte hij toch niet, omdat kardinaal De Spada hem waarschijnlijk binnenkort weer nodig zou hebben. Ik heb hem hartelijk de hand gedrukt, en hem door brigadier Van Dam naar Schiphol laten brengen.”

Bruins schakelde zijn tekstverwerker uit en grinnikte. Hij had voor de kale geslepen Maledictijn toch een zekere sympathie opgevat. Hij dacht terug aan het korte gesprek, dat hij nog even met hem had gehad bij het afscheid. Het was Bruins toen te binnen geschoten dat Ariaccus in Rome het Vaticaanse afschrift van de rollen had bestudeerd, en dus precies van de inhoud op de hoogte moest zijn. Wat vond hij, Ariaccus, als katholiek geestelijke, er eigenlijk van? Hoe was het bij hem aangekomen om zinnen te lezen als “Voorwaar, ik zeg u: kreupelen zullen weer kunnen zien, en blinden weer kunnen lopen”? Was dat geen ondergraving van de ernst der bijbelse openbaringen? Had het zijn geloof niet aangetast? Doch de ander had alleen even geglimlacht, en toen gezegd: “Welnee. Als mijn geloof niet bestand zou zijn tegen wat olijke grappen en grollen die heel lang geleden iemand erover heeft gemaakt, dan zou het maar een armzalig geloof zijn, vindt u niet? Bedenk ook dit, inspecteur: God heeft een gevoel voor humor dat zo oneindig groot is, dat wij er ons geen voorstelling van kunnen maken. Niemand hoeft zich daar zorgen over te maken. *Dominus tecum*. Het ga u goed.”

Het was ijsig koud. Met zijn handen diep in zijn jaszakken stond Bruins bij de uitgang van het reizigerstunneltje van het Centraal Station te wachten op de komst van de oude kerkhistoricus Anton Roggeveen, die hem de vorige avond had gebeld met de mededeling, dat hij erin was geslaagd om, met behulp van stokoude historische plattegronden van Rotterdam en omgeving, die hij nauwkeurig met moderne kaarten had vergeleken, de juiste plaats te bepalen van het graf van Solutius van Hoboken, althans de plaats die in de geschriften van abt Halewijn van Honingen was genoemd.

Hij liet zijn blik dwalen over het mistroostige, geheel opengebroken stationsplein, en hoopte dat Roggeveen op tijd zou zijn. Gelukkig was dat het geval. Na de gebruikelijke begroeting en informatie naar elkaars gezondheid haalde de historicus een plat opgevouwen kaart tevoorschijn.

“Nu, ik heb twee mededelingen” zei hij. “Een positieve en een negatieve. De positieve is, dat we niet ver hoeven te lopen. De negatieve is, dat we niets zullen vinden. Kijk.”

Hij vouwde de kaart open. “De plek waar Solutius begraven zou zijn lag oorspronkelijk een stuk buiten de stad Rotterdam, dat destijds niet groter was dan de omgeving van Oude Haven en Laurenskerk, aan de benedenloop van de Rotte. Maar die plek is nu geheel door de uitbreiding van de stad verzwolgen. Er is al eeuwen lang niets meer van terug te vinden.”

“Nou, jammer,” zei Bruins. “Maar u hebt wel de juiste plaats kunnen vaststellen?”

“Zeker. Daarvoor hoeven we, zoals ik al zei, niet ver te lopen. Eigenlijk helemaal niet. Die plek is namelijk hier, vlak bij het station.” Hij wees naar de overzijde van de bouwput, en glimlachte plotseling.

“Het is eigenlijk prachtig. Daar ligt, zo goed als zeker, ergens diep in de grond, het gebeente van Solutius. Dus je kunt het gebouw, dat daar nu, precies op die plek, staat, zien als een enorm grafmonument! Een fantastisch, imponerend grafmonument. Het hoogste van Nederland. Zo’n 150 meter hoog!”

Hij zweeg. Beide mannen staarden met ontzag en eerbied naar het gigantische kantoorgebouw van Nationale-Nederlanden.

* * *

“Jaja. Dat betekent dus,” zei Bruins, samen met Roggeveen over de Mauritsweg lopend, “dat zowel de stoffelijke resten van Solutius als die rollen met het originele Lazarus-evangelie van Stupidius Maximus nooit meer het daglicht zullen aanschouwen.”

Zij waren op weg naar café Melief Bender op de Oude Binnenweg, waar ze met hun wederzijdse kennis Laurens Erasmus Bulgersteyn (de stadshistoricus) hadden afgesproken.

“Nooit meer,” beaamde Roggeveen, “en dat is, volgens mij, maar het beste ook. Kunt u zich nog herinneren dat ik het heb gehad over die pauselijke vervloeking aan het adres van iedereen die het Lazarus-evangelie zou wagen te verspreiden? Het is een bedreiging met een tekst uit het Oude Testament, Ezechiël 13, vers 14. Ik heb dat thuis eens opgezocht, en de tekst luidt als volgt.” Hij haalde een papiertje uit zijn binnenzak en las op: “Neerstorten zal Ik die muur, die gij besmeerde met uw kalk; ze zó verbrijzelen tegen de grond, dat haar grondslag komt bloot te liggen. Vallen zal ze, en gij er onder, verpletterd.” Hij stak het blaadje weer weg. “Aldus de vloek van paus Cements III. Welnu: u weet hoe dominee Torenraay in 1940 is omgekomen: in de Laurenskerk, toen die werd gebombardeerd. En Bosch van Brekenweert...”

“Ja, die is inderdaad omgekomen doordat hij zich in een instortende kerktoren bevond,” zei Bruins verbaasd. “Wel frappant. “Dus alles wat ons rest is en blijft de middeleeuwse vertaling, van Solutius. Die ligt nu in een brandkast op bureau Haagseveer. Ik heb eigenlijk nog geen duidelijk idee wat ik er verder mee aan moet. Wat zou Bulgersteyn er van vinden?”

“Ja,” zei Bulgersteyn, die, zodra hij Bruins en Roggeveen bij Melief Bender had zien binnenkomen, drie pils had besteld, “ik weet er nu ook alles van. Het meeste had ik al in de krant gelezen, en de rest heb ik van Bruins gehoord. Het enige wat echt nieuw voor me was is, dat dat Solutius Genootschap al in 1940 heeft opgehouden te bestaan. Kun je nagaan hoe geheim dat is geweest. Zelfs hun einde bleef in het duister.” Hij schoof wat opzij, om de ober de gelegenheid te geven drie glazen pils neer te zetten.

“Jammer eigenlijk, niet? Dus al die eeuwen hebben grote, prominente Rotterdammers die geschriften bewaard en bewaakt. Ah, Erasmus, Oldenbarnevelt, Tollens, Hellendaal, terwijl nu...”

Hij nam een diepe teug, en verslikte zich toen bijna. “Krijg de Overmaasse mazelen! Dat we daar niet eerder aan gedacht hebben!”

De anderen lieten hun glas zakken. “Waaraan niet?”

“Prominente Rotterdammers!” riep Bulgersteyn uit. “En wij dan? Roggeveen is een bekend historicus, professor geweest, en heeft een rij boeken geschreven van hier tot Ommoord. Mijn familie stamt rechtstreeks af van een der stichters van deze prachtige stad, en jij, Bruins, bent zelfs van adel¹⁰! Is dat bij elkaar niet prominent genoeg? Wat let ons om, hier en nu, een *nieuw* Solutius Genootschap op te richten? We hebben de documenten toch? Tenminste, Bruins heeft ze. We maken een prachtige akte op, waarin we de verplichting op ons nemen ze te beschermen en uit handen van onbevoegden te houden. Nou? Wat vinden jullie?”

Bruins keek hem verbluft aan, en krabde zich peinzend op de schedel. “Ja, we hebben de documenten... Een nieuw Solutius Genootschap? Geen gek idee. Ja, waarachtig, ik voel er wel wat voor. En u, meneer Roggeveen?”

“Natuurlijk,” zei de kerkhistoricus enthousiast. “Een uitnemend idee, Bulgersteyn. Daar drinken we op!”

De glazen werden geheven. “Op Solutius!”

De schemering begon te vallen. Het nieuwe Solutius Genootschap had zijn oprichting gevierd met een indrukwekkend aantal glazen pils, toen Bruins iets inviel.

“Niet om flauw te doen,” zei hij tot zijn metgezellen, “maar ik denk er net aan dat jullie, eh... nogal aan de bejaarde kant zijn. En zelf ben ik ook geen jong ventje meer. We moeten eigenlijk, als we verstandig zijn, ook een of twee leden hebben, die toch iets jonger zijn. We moeten tenslotte ook aan de continuïteit van het genootschap denken.”

Zoals altijd met mensen die samen geruime tijd in een café bier hebben zitten te drinken waren ze het alle drie grondig met elkaar eens.

“Heb je soms iemand in gedachten?” vroeg Bulgersteyn met onvaste stem, en Bruins knikte.

“Ik ken twee figuren, die hier ook regelmatig komen. Echte Rotterdammers, zo betrouwbaar als de SUNIL bank, en historisch goed onderlegd. Ze schrijven verhalen, waaronder ook kronieken over politiezaken, met name die, waarbij ikzelf ooit betrokken ben geweest. Ik ken ze dus al meer dan 25 jaar.”

Hij stak zijn hand in zijn zak. “Wat wij de afgelopen weken beleefd hebben, dat hebben ze ook allemaal al genoteerd. Binnenkort verschijnt er een verslag over. Kijk, zo gaat de omslag van dat verhaal er uit zien, gemaakt door een of andere geniale computerdeskundige uit Rhoon. Hoe vinden jullie het?”

Vol bewondering bogen de beide anderen zich over de ontwerp-omslag van de opmerkelijke novelle: **De Solutius Rollen**.

¹⁰ Zie: *Verraad aan de Vlist* (2000).

Hoofdstuk 11. Derde zondag van de Advent

“Dit is de plek,” zei Bulgersteyn. Het was de middag van een grijze decemberzondag, en het zou niet lang meer duren voor de duisternis zou gaan invallen.

In een kelder van het Rotterdamse stadhuis aan de Coolsingel stonden drie mannen bijeen. Behalve Bulgersteyn waren dat de oude kerkhistoricus dr. A. Roggeveen, en inspecteur D.J. Bruins, kortom de leden van het nieuwe Solutius Genootschap. De vloer van de ruimte, die hel verlicht werd door één onafgeschermd glazen peer, was kortgeleden opengebroken in verband met een reparatie aan de centrale verwarming, en in de hoek bevond zich nog een flink gat.

“Expres opengelaten, op mijn verzoek,” verklaarde Bulgersteyn. “Hier gaan dus de fameuze rollen in, en morgen wordt de zaak dichtgemaakt. Ik zal daar zelf bij aanwezig zijn, om er op toe te zien. Wel, een idealere plek kan ik me niet voorstellen. We zullen nauwkeurig vastleggen waar we de zaak begraven hebben. Ik zou zeggen dat de papieren hier de eerste honderd jaar veilig liggen.”

De anderen knikten. Bruins, die het (nu weer gesloten) kistje van abt Halewijn van Honingen onder zijn arm had, trad nu naar voren, en schoof het met een plechtig gebaar in het gat. Voor alle zekerheid had hij de complete stapel eeuwenoude perkamenten de avond tevoren zorgvuldig op volgorde gelegd, en daarna het hele pakket in een envelop van groot formaat van de Rotterdamse politie geschoven. Bruins had altijd een flinke voorraad van deze enveloppen in huis, en gebruikte ze meestal om de omvangrijke papiermassa's in op te bergen die hij aan het eind van ieder jaar in huis kreeg over zijn functiebeschrijvingen, arbeidsvoorwaarden, fiscale overzichten, offertes voor nieuwe ziektekostenverzekeringen, financiële gegevens en wat al niet.

Alvorens van huis te gaan had hij de envelop met de kostbare geschriften weer in het fraaie middeleeuwse kistje gedaan, waar ze tenslotte in thuis hoorden.

“Mooi,” zei Bulgersteyn. “Zoals ik al zei: morgenvroeg zal ik er bij zijn als het gat wordt dichtgemetseld. Geen haan zal er ooit nog naar kraaien.”

“Uitstekend,” zei Roggeveen. “Wel, dit is een historisch moment. Voor ons ook. Tenslotte nemen we afscheid van de Solutius Rollen. We zullen er immers zelf ook nooit meer bij kunnen.”

De drie mannen liepen door het volkomen verlaten gebouw weer naar buiten. In het halfdonker van de late decembermiddag stonden ze nu op de Coolsingel, en knikten elkaar voldaan toe.

“Dat was dat,” zei Bulgersteyn. “Zo heeft iedereen zijn zin. In Rome hoeven ze voorlopig niet beducht te zijn voor publicatie, en als wij ooit nog eens vinden dat dat geen kwaad meer kan, dan weten we waar ze zijn. En ook de Grimmig Gereformeerde Gemeente kan gerust zijn. Zelfs paus Cements III zou het goedgekeurd hebben, tenminste dat mogen we hopen. Ik zou het niet leuk vinden als binnenkort het hele stadhuis instort.” Hij keek op zijn horloge.

“Volgens mij hebben we nog wel wat tijd over voor een biertje.”

Hoofdstuk 12. Kerstavond (24 december)

*Als iemand van u tot hen zou zeggen: gaat henen in vrede, wordt warm, en wordt verzadigd; en gijlieden zoudt hun niet geven de nooddriftigheden des lichaams, wat nuttigheid is dat?
Alzo ook het geloof, indien het de werken niet heeft, is het bij zichzelf dood.*

Brief van de apostel Jacobus, hoofdstuk 2, verzen 16 en 17.

Het was kerstavond. Overdag was de temperatuur al gevoelig gezakt, en thans vroom het. De heldere, wolkenloze nacht bood een fraai uitzicht op een met sterren bezaaide hemel, als men zich althans naar buiten wilde begeven, want het was koud, en volgens het weersvoorspelling beloofde het nog veel kouder te worden.

Inspecteur Bruins hield van dit weer. Toen hij het Haagseveer verliet om terug te keren naar Kralingen, had hij besloten te gaan wandelen. Hij had zich de hoed wat vaster op de schedel gedrukt, een sjaal omgedaan en zijn winterjas hoog dichtgeknoopt. De wandeling zou hem de tijd geven na te denken, want die ochtend had hij een ontstellende ontdekking gedaan.

Bruins was op zoek geweest naar de informatie, hem eerder toegezonden door commissaris Berestein, die behoorde bij zijn nieuwe functiebeschrijving (“*uw functie is Inspecteur C*”). Hij wist dat hij de losse stapel papieren ruim een maand terug in een stevige politie-envelop had opgeborgen, maar ja, dat deed hij met nagenoeg alle documenten die hij wilde bewaren. En daar de inspecteur maar moeilijk iets kon weggooien en al die enveloppen er hetzelfde uitzagen, was het een heel gezocht geworden. Maar eindelijk meende hij de bewuste envelop dan toch in een lade te hebben teruggevonden. Hij opende de klep en liet de inhoud op zijn bureaublad glijden

* * *

Minutenlang staarde Bruins in opperste verbijstering naar de eeuwenoude documenten die voor hem lagen: de Rollen van Solutius.

Hoe had hij in vredesnaam zo stom kunnen zijn, want hij besepte nu een vreselijke fout te hebben gemaakt. In de haast had hij de vorige week de verkeerde politie-envelop in het kistje gedaan en meegenomen naar het stadhuis. In de keldergewelven lagen daar nu, ingemetseld achter metersdikke muren, de stukken van de “Commissie Functie-Indeling”.

Wat nu? Direct Bulgersteyn en Roggeveen inlichten, of? Bruins had gearzeld, en nu, bij het verlaten van het Haagseveer, was hij er nog steeds niet uit wat wijsheid was. De envelop had hij bij zich gestoken.

Hij voelde het pakket oeroude documenten onder het voortlopen in de linker binnenzak van zijn jas zitten. In de andere binnenzak bevond zich een fles peperdure cognac, een kerstcadeau van hoofdcommissaris Berestein. Aldus gepakt en gezakt begon de inspecteur aan zijn lange avondwandeling huiswaarts.

Moest dit document alsnog veilig in de kelders van het stadhuis worden opgeborgen? Zouden ze daar wel echt veilig zijn? Als straks nu eens iemand in het stadhuis begon te graven, en de documenten alsnog vond? Daar kon alleen maar veel ellende van komen, ruzie en tweedracht, nieuwe kerkscheuringen. Alleen al de afgelopen periode hadden de rollen geleid tot hebzucht, haat en nijd, chantage, diefstal, inbraak en zelfs drie doden. Wie weet wat voor rampen er nog meer zouden volgen Bruins dacht met zorg aan christelijke fundamentalisten in Amerika, met hun vele dollars en invloed, maar ook met hun ontstellende gebrek aan humor waar het de

religie betrof, en huiverde bij wat die allemaal teweeg zouden kunnen brengen. Was het, bij nader inzien, niet veel veiliger om die rollen gewoon te vernietigen? Hij kon de andere twee Rotterdammers gewoon in de waan laten dat ze veilig achter de keldermuur van het stadhuis lagen. Mocht hij dat doen? Het betrof immers een cultuurschat van bijna 2000 jaar oud

Bruins liep de Goudsesingel af, stak het Oostplein over en besloot bovenlangs de Oostzeedijk te lopen. Hij passeerde het voormalige Econosto-terrein, waar sinds kort dure appartementen waren verrezen, en liep toen langs een oude, vervallen bakstenen muur. Daarachter lag, wist hij, een uit 1710 daterende joodse begraafplaats. Bijna niemand wist van het bestaan van die plaats af, en zou dat, peinsde de inspecteur, eigenlijk niet ook het beste zijn voor de Solutius rollen? Begraven en vergeten? Op nieuwe godsdiensttwisten en kerkscheuringen zat niemand te wachten in deze wereld, nu niet en in de toekomst evenmin.

De Oostzeedijk lag er op deze koude kerstavond verlaten bij, maar bijna aan het einde van de muur gekomen zag Bruins een eenzame figuur op de stoep zitten, een zwerver of zo blijkbaar, die in de luwte van een aangrenzend kantoorgebouw met parkeergarage een klein houtvuurtje in een oud olievat stookte.

Hij kende de man wel. Hij scharrelde hier wat in de buurt rond. In de zomer sliep hij op een bankje in het Kralingse Bos, en in de winter was hij meestal in de wijk aan te treffen, en soms zag Bruins hem 's ochtends uit een opvanghuis voor daklozen of uit het pand van het Leger des Heils aan de Gerdesiaweg komen. Heette hij niet Gerrit, of "ouwe Gerrit"? De man deed geen vlieg kwaad, las Bruins in de rapporten van wijkagenten, maar sloeg alle aanbod tot hulp steevast af. Bruins wilde al met een korte groet doorlopen, maar de zwerver verhinderde dat. "Goedenacht, inspecteur Bruins, mooie avond, niet? Beetje koud. Nog aan de wandel? Ja, ik herken u wel hoor." Er volgde een schorre hoest.

Bruins moest even zijn gedachten ordenen. "Ook goedenavond. Ja, op weg naar huis. Heeft u wel onderdak voor vanavond? Het wordt erg koud. Zal ik een hulpdienst voor u bellen? Het is immers kerstavond."

Maar "ouwe Gerrit" schudde zijn hoofd. "Nee, dank u inspecteur, u bent een echt mens, maar nee, ik red me wel. Misschien ga ik straks naar dat nieuwe opvanghuis, later, nu nog niet."

Hij aarzelde even. "Maar misschien heeft u voor mij wel ... eh ... een kleinigheid over, als u het kunt missen. Voor een slok, nou ja, snapt u, het is koud, en dat vuur geeft niet veel warmte, maar een stevige borrel doet dat meestal wel!" Hij lachte schor, en hoestte nog eens oorverdovend.

Bruins dacht aan de inhoud van zijn jaszakken en ineens schoot hem een mooie kerstgedachte te binnen. Het ware geloof, dat was toch niet een bundel stokoude teksten, nee, dat ging toch om het doen van goede werken voor je medemens, want anders was het een dood geloof, een geloof van teksten waarbij schriftgeleerden elkaar om niets in de haren vlogen.

Hier stond een zwerver, een mens, nooddruftig, koud en verkleumd. Wat deze man allereerst nodig had, dat was warmte. Bruins knoopte zijn winterjas open en haalde het dikke pak papier te voorschijn. Hij aarzelde even, maar toen liet hij het pakket langzaam in het vuur glijden, dat direct stevig oplaaide. Gerrit strekte er zijn handen naar uit, en hield met een scheef oog de jas van Bruins in de gaten, want die trok als tweede de fles met cognac te voorschijn.

"Niet de hele fles in één keer opdrinken, begrepen?" sprak de inspecteur streng, maar daar had "ouwe Gerrit" geen oren voor. Hij pakte de fles gretig aan, schroefde in één beweging de dop eraf, en nam een stevige teug van de cognac van hoofdcommissaris Berestein. Hij klonk warm en verzadigd toen hij dankbaar zei: "Zo, dat is effe goed spul, dat proef je wel! Een gezegende Kerst, inspecteur, u bent een goed mens, echt waar! God zegene u. En kijk me dat vuur ineens lekker branden."

Bruins knoopte zijn jas weer dicht. "Doe het kalm aan met die fles, Gerrit, en heb je toch hulp of zo nodig, ik zit aan de Hoflaan, dat weet je."

De zwerver knikte, duwde de kurk op de fles en stak die diep in zijn jas weg. Hij strekte zijn handen weer uit naar het vuur, dat lustig brandde en inmiddels de Solutius rollen al praktisch volledig had verteerd. “Ouwe Gerrit” trok zich weer in zijn eigen wereldje terug; het gesprek was, wat hem betrof, blijkbaar afgelopen.

Bruins knikte de zwerver ten afscheid toe, en liep toen met een veel lichtere tred verder, want hij voelde dat hij uiteindelijk toch de juiste beslissing had genomen. Niemand, behalve “ouwe Gerrit”, hoefde daar van te weten. Hij stak de Oostzeedijk ter hoogte van de Voorschoterlaan schuin over, liep de trap af naar de Beneden Oostzeedijk en vervolgde zijn weg via enige prachtige oude Kralingse lanen naar huis.

Einde

Van de hand van dezelfde auteurs zijn verschenen:

- **Moord in de Kluis** (novelle – 1982)
- **Het Noodlot van St. Wijnandsklooster** (spookverhaal – 1983)
- **Drie Dode Directeuren** (assurantiethriller; RVS-trilogie deel 1 – 1984)
- **Foutloze Methode** (kort verhaal – 1985)
- **Onrust op St. Gregoria** (toneelstuk in drie bedrijven – 1986)
- **Het Cassandra Programma** (driedelig horrorfeuilleton – 1987)
- **Het Geraamte achter het Beeldscherm** (assurantiethriller; RVS-trilogie deel 2 – 1988)
- **Terugkeer om Middernacht** (Rotterdams spookverhaal – 1989)
- **Gasten op Kerstavond** (Rotterdamse kerstnovelle – 1990)
- **De Vloek van de Kluizenaar** (assurantiethriller; RVS-trilogie deel 3 – 1991)
- **Het Testament van de Tempelier** (kerstvertelling – 1992)
- **De Heks van Bleskensgraaf** (spookverhaal – 1993)
- **De Ondergang van St. Gregoria** (korte eenakter – 1994)
- **Het Veld van Eer** (spookverhaal – 1994; herdruk 2004)
- **De Herfstmoorden** (Rotterdamse thriller – 1995)
- **De Ruïne van de Abdijkerk** (spookverhaal – 1996)
- **De Terugkeer van graaf Ewout** (kort historisch blijspel voor de jeugd in drie bedrijven – 1997)
- **Het Graf van de Gehangene** (fantastische vertelling – 1997)
- **Het Portret van Sebastiaan Franken** (spookverhaal – 1998)
- **Het Mamba Project** (Rotterdams kantoor drama; Metropool-trilogie deel 1 – 1999)
- **Verraad aan de Vlist** (koningsdrama – 2000)
- **Het Zwaard van Cortigel** (spookverhaal – 2001)
- **Operatie ‘Zeemeeuw’** (stormachtig kantoor drama; Metropool-trilogie deel 2 – 2002)
- **De ondergang van de RVS** (Rotterdamsche Opera van vóór den Spoortunnel – 1988 & 2001; publicatie 2002)
- **Het Lijk op de Flexplek** (kerstnovelle – 2003)
- **De Man uit Gent** (kerstnovelle – 2004)
- **Het Klooster van Knarsel** (postmoderne graal-roman – 2005)
- **Het Uranus Complot** (historisch kantoor drama; Metropool-trilogie deel 3 – 2006)
- **De Solutius Rollen** (kerst-thriller – 2007)

Kerstsprookjes voor de jeugd:

- De kabouter (1995)
- Juffrouw Gré (1996)
- De nieuwe dwergenkoning (1997)
- De herders (1998)
- Het echte millennium-probleem (1999)
- De wondertuin (2000)

Nihil Obstat

Alweer een Wim en Leo

KNOOPS

Productie